

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Корпоративні фінанси»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Страхові компанії на інвестиційному ринку України»

здобувача Леонової Богдани Ігорівни

Науковий керівник: к.е.н., доцент Мякишевська О.М.

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:
д.е.н., професор Терещенко О.О.

Київ 2024

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 67 сторінок, 19 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел з 44 найменувань та додатки.

«Страхові компанії на інвестиційному ринку України»

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність страхових компаній.

Предметом дослідження інвестиційна діяльність на українському інвестиційному ринку ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – визначення особливостей інвестиційної діяльності страхових компаній, проблем та напрямів її удосконалення на українському інвестиційному ринку з акцентом на аналізі ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- встановити місце страхових компаній на інвестиційному ринку;
- розглянути види інвестиційної діяльності страхових компаній;
- охарактеризувати фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страховика;
- описати тенденції діяльності страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку;
- проаналізувати місце та діяльність ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» на ринку інвестицій України;
- оцінити ефективність інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»;
- визначити фактори, які стримують інвестиційну діяльність страхових компаній;
- обґрунтувати напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження страхових компаній на інвестиційному ринку України мають велике теоретичне значення, оскільки вони допомагають розкрити взаємозв'язок між страхуванням і інвестуванням, що є ключовим для фінансового ринку. Методична важливість полягає в можливості використання отриманих результатів для подальших досліджень і розробки практичних рекомендацій з управління інвестиційною діяльністю страхових компаній. Практично, ці результати можуть допомогти досліджуваній страховій компанії покращити свою інвестиційну стратегію, забезпечити фінансову стабільність та зростання прибутковості шляхом оптимізації управління активами та ризиками на інвестиційному ринку.

Рік виконання кваліфікаційної та рік захисту бакалаврської роботи 2024.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиції, страхові компанії, інвестиційний ринок, фінансова стійкість страхових компаній.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1 Теоретичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній ...	7
1.1. Місце страхових компаній на інвестиційному ринку	7
1.2. Види інвестиційної діяльності страхових компаній.....	11
1.3. Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страховика	18
Розділ 2 Аналіз діяльності страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку.....	24
2.1. Тенденції діяльності страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку	24
2.2. Місце та аналіз діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» на ринку інвестицій України	31
2.3. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».....	41
Розділ 3 Проблеми та напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.....	53
3.1. Фактори, які стримують інвестиційну діяльність страхових компаній	53
3.2. Напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду	55
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження страхових компаній на інвестиційному ринку України дозволить зрозуміти стратегії інвестування страховиків, їхню роль у фінансовому ринку та вплив на економіку країни. Враховуючи важливість страхових компаній як ключових гравців у фінансовій системі, аналіз їхньої діяльності на інвестиційному ринку набуває особливого значення для розвитку стабільної та конкурентоспроможної економіки. У зв'язку з повномасштабною війною, дослідження страхових компаній на інвестиційному ринку набуває ще більшої важливості, оскільки ефективне управління їхніми фінансовими ресурсами може вплинути на стабілізацію економічної ситуації та забезпечення фінансової безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні аспекти інвестиційної діяльності та фінансового забезпечення страхових компаній досліджуються такими фахівцями, як Баландюк, Р.Р., Внукова Н.М., Временко Л.В., Гаманкова О.О., Говорушко Т.А., Лебединська Л.Д., Майорова Т.В., Нагайчук Н.Г., Нерус А.М., Онікієнко С.В., Опешко Н.С. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності активно досліджуються у наукових працях науковців, таких як Dadashova P., Lytvyn A., Гавриляк Т.С., Говорушко Т.А., Супрун Н.В., Федоренко С.М., Хавтур О.В., Шегда А.В. Питання формування фінансового потенціалу та розвитку страхових компаній обґрунтовуються в наукових працях вітчизняних науковців, таких як Пересада А.А., Поєдинок В.В., Ремньова Л.М., Селезньов В.В., Смірнова О.О., Стецюк В.М., Успенко В.І., Федоренко В.Г., Черкаський І.Б., Чиж Л.М., Щукін Б.М.

Метою роботи є визначення особливостей інвестиційної діяльності страхових компаній, проблем та напрямів її удосконалення на українському інвестиційному ринку з акцентом на аналізі ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».

Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- встановити місце страхових компаній на інвестиційному ринку;

- розглянути види інвестиційної діяльності страхових компаній;
- охарактеризувати фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страховика;
- описати тенденції діяльності страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку;
- проаналізувати місце та діяльність ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» на ринку інвестицій України;
- оцінити ефективність інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»;
- визначити фактори, які стримують інвестиційну діяльність страхових компаній;
- обґрунтувати напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Об'єкт дослідження – інвестиційна діяльність страхових компаній.

Предмет дослідження – інвестиційна діяльність на українському інвестиційному ринку ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».

Методи дослідження. Для аналізу страхових компаній на інвестиційному ринку України було використано наступні методи: у першому розділі при визначенні поняття інвестицій та інвестиційної діяльності різними науковцями та дослідження процесу була застосована економічна теорія та методи наукового пізнання. У другому розділі за допомогою економічного аналізу було оцінено управління інвестиційною діяльністю страхових компаній, окрім того, у процесі досліджування використовувались такі методи як емпіричний, порівняння та графічний аналіз, які застосовувалися у другому розділі при аналізі інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування». Також був застосований аналіз фінансових звітів (передбачав докладний аналіз фінансової звітності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування», включаючи баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про грошові потоки. Це дозволяє зрозуміти фінансове становище компанії, її інвестиційну стратегію та ефективність управління активами).

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Отримані результати дослідження страхових компаній на інвестиційному ринку України мають велике теоретичне значення, оскільки вони допомагають розкрити взаємозв'язок між страхуванням і інвестуванням, що є ключовим для фінансового ринку. Методична важливість полягає в можливості використання отриманих результатів для подальших досліджень і розробки практичних рекомендацій з управління інвестиційною діяльністю страхових компаній. Практично, ці результати можуть допомогти досліджуваній страховій компанії покращити свою інвестиційну стратегію, забезпечити фінансову стабільність та зростання прибутковості шляхом оптимізації управління активами та ризиками на інвестиційному ринку.

Інформаційна база дослідження. Нормативно-правові акти України, статті, монографії, навчальні посібники, підручники, збірники наукових праць, офіційна статистика Державної служби статистики України, статистичні дані Ліги страхових організацій України, статистична інформація Національного банку України, аналіз фінансових звітів з офіційного сайту ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»

Апробація роботи. Були написані тези на тему «Перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в умовах глобалізації фінансових ринків» на III Міжнародно науково-практичну Інтернет-конференцію Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції, 2023 рік, місто Херсон [1].

Структура роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається із вступу, трьох розділів, висновку та додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми, мета, основні завдання дослідження, об'єкт, предмет, методи дослідження, теоретична, методична і практична значущість отриманих результатів, а також інформаційна база й апробація роботи.

У першому розділі розглядаються теоретичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній. Зокрема, охарактеризовано місце страхових компаній на інвестиційному ринку, розглянуто види інвестиційної діяльності

страхових компаній та висвітлено фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страховика.

У другому розділі аналізується діяльність страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку. Досліджено тенденції діяльності страхових компаній на інвестиційному ринку України. Визначено місце та проаналізовано діяльність СК «Арсенал страхування» на ринку інвестицій України. Також оцінено ефективність інвестиційної діяльності СК «Арсенал страхування».

У третьому розділі досліджуються проблеми та напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. Визначено чинники, що перешкоджають розвитку інвестиційної діяльності страховиків в Україні. Досліджено зарубіжний досвід здійснення інвестиційної діяльності страховими компаніями. Запропоновано шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності українських страховиків з урахуванням кращих світових практик.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Місце страхових компаній на інвестиційному ринку

Інвестиції та інвестиційна діяльність завжди займали центральне місце в економіці, оскільки вони були джерелом зростання підприємств, страхових компаній, окремих галузей та економіки в цілому. Інвестиційна діяльність має значний вплив на економічні основи домогосподарств, економічні перетворення та соціальний розвиток. Теоретичний аспект інвестицій формувався під впливом змін в еволюції економічних відносин, а розвиток цієї сфери з точки зору практичної діяльності призвів до появи багатьох відмінностей у поглядах та визначеннях, що відображають історичне розуміння та пояснення цього багатогранного процесу.

Термін «інвестиції», що походить від латинського слова «invest», розуміється як «вклад». Сьогодні під інвестиціями розуміють капітальні витрати з метою подальшого зростання капіталу. Приріст капіталу від інвестицій компенсує потенційні втрати через інфляцію та ризик того, що банк не отримає відсотки за своїми інвестиціями.

Прибуток є джерелом зростання капіталу та основним рушієм інвестицій. Два процеси інвестування та отримання прибутку відбуваються одночасно, а саме:

- 1) капітал інвестується поступово, а прибуток реалізується одразу після повного завершення інвестицій;
- 2) капітал може бути інвестований одночасно, а прибуток реалізується після повного завершення інвестиційного процесу;
- 3) залежно від форми інвестування та інвестиційного проекту, кошти вкладаються з перервами, а прибуток реалізується через певний проміжок часу.

Різні визначення терміну «інвестиції» в літературі свідчать про те, що інвестиції є важливою складовою розвитку як світової економіки в цілому, так і національної економіки. Їх включення в цю досить складну економічну сферу призводить до швидкого зростання економіки країни, підвищення економічної активності та науково-технічного прогресу.

За законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект [2].

Так само економіст Пересада А.А. пояснює поняття «інвестиції» як довгострокові вкладення коштів у різні галузі та сфери економіки, інфраструктуру, соціальні програми, охорону навколишнього середовища з метою розвитку виробництва, соціальної сфери, підприємницької діяльності та отримання прибутку [3]; та Селезньов В.В – як довгострокові вкладення коштів у різні галузі та сфери економіки з метою отримання прибутку [4]. У цьому випадку інвестиції вступають у сферу розширеного відтворення, що зумовлює формування мікроекономічних і макроекономічних параметрів та визначає темпи зростання економіки.

З нашої точки зору, інвестиції – це процес вкладення капіталу для досягнення результатів у вигляді соціальних чи економічних вигод або впливів, що тягне за собою додаткові ризики для інвестора.

Особливістю страхування є інвестиційна діяльність, а наявність необхідних ресурсів робить інвестиційний бізнес невід'ємною частиною страхового бізнесу. Метою страхування є надання страхових послуг, а метою інвестування – отримання прибутку, але вони нероздільні. Джерелом фінансування інвестиційної діяльності є страховий фонд, але доходи від цієї діяльності можуть бути використані для навчання персоналу, розроблення нових видів страхування тощо.

Чинним законом України «Про інвестиційну діяльність» статтею 2 інвестиційна діяльність визначається як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [2].

Відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, поняття «інвестиційної діяльності» пов'язане з придбанням і реалізацією необоротних активів, із здійсненням фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів [5].

Таблиця 1.1 – Визначення інвестиційної діяльності науковцями

Автор/джерело	Поняття інвестиційної діяльності
Федоренко В.Г. [6, с. 14]	Інвестиційна діяльність – це сукупність заходів та видів діяльності, пов'язаних із вкладенням фізичними та юридичними особами власних ресурсів (у вигляді майнових, фінансових та інших цінностей) з метою отримання прибутку.
Майорова Т.В. [7]	Інвестиційна діяльність (інвестування) – це сукупність практичних заходів, що здійснюються фізичними, юридичними особами та державою з метою інвестування.
Мойсеєнко І.П. [8]	Інвестиційна діяльність – це об'єктивний процес, який має свою логіку, розвивається за своїми внутрішніми законами і відіграє важливу роль у господарській діяльності підприємства, оскільки інвестиції за своєю економічною природою являють собою відмову від поточного споживання з метою отримання прибутку в майбутньому.
Поєдинок В. В. [9]	Інвестиційна діяльність – це сукупність економічних, управлінських та адміністративних заходів, що здійснюються суб'єктами господарювання з метою підготовки інвестицій, здійснення інвестицій (інвестування) та використання здійснених інвестицій.
Щукін Б. М. [10, с.23]	Інвестиційна діяльність у власному розумінні слова є інвестиційним процесом і зосереджується на організаційних засадах його здійснення та управління ним. Загалом інвестиційна діяльність розглядається стосовно конкретного інвестиційного проекту та компанії (юридичної особи), яка здійснює інвестиційний процес.

Джерело: складено автором

Отже, поєднуючи визначення різних експертів та нормативно-правові акти, можна сказати, що «інвестиційна діяльність» – це сукупність видів діяльності, в які суб'єкт господарювання вкладає грошові або інші цінності з метою отримання прибутку або досягнення іншого корисного ефекту в майбутньому.

На нашу думку, поняття «інвестиційна діяльність» є найбільш точним і логічним у автора Федоренко В.Г., де кінцева мета – отримання прибутку, оскільки вона є найбільш точною і логічною для страхової компанії, повністю пояснює її концепцію і дає зрозуміти, що інвестиційна діяльність страхової компанії охоплює

як організації (юридичні особи) і об'єкти інвестицій (матеріальні, фінансові та інші активи).

Страхові компанії займають важливе місце на інвестиційному ринку, оскільки вони володіють великими фінансовими ресурсами та мають значний вплив на його розвиток. Збираючи премії від страхувальників, вони активно інвестують ці кошти на ринку капіталу з метою отримання доходу. Їхня діяльність включає управління різноманітними видами активів, диверсифікацію портфеля для зменшення ризиків, аналіз та управління ризиками для забезпечення фінансової стійкості. До того ж, страхові компанії часто є важливими учасниками на ринку капіталу, впливаючи на ціни та умови торгівлі. Вони також виконують важливу функцію у забезпеченні стабільності та розвитку економіки, інвестуючи в довгострокові проекти та сприяючи розвитку фінансового ринку [11].

Капітал та ресурси, якими володіє страхова компанія, відіграють важливу роль у визначенні її позиції на інвестиційному ринку. страхова компанія зазвичай має значний обсяг фінансових ресурсів, які надходять у вигляді премій від страхувальників. Ці гроші можуть використовуватися для інвестування на ринку з метою отримання доходу. Чим більше капіталу в компанії, тим більше можливостей для різноманітних інвестиційних стратегій.

Страхові компанії мають відділи, що спеціалізуються на управлінні активами. Ці відділи аналізують ринкові умови, ризики та можливості, щоб ефективно розподіляти капітал компанії між різними видами інвестицій. Це може включати акції, облігації, нерухомість, альтернативні інвестиції тощо.

Завдяки своєму капіталовкладенню та ресурсам, страхові компанії мають доступ до різноманітних ринкових інструментів і фінансових продуктів. Це може включати участь у випуску корпоративних облігацій, інвестиції в пайові фонди, торгівлю на фондовій біржі, а також приватні інвестиції та венчурний капітал.

Страхові компанії зазвичай мають стабільні потоки премій та інвестиційних доходів, що забезпечують їм ліквідність. Це означає, що вони можуть використовувати свій капітал для реагування на можливості на ринку та виконання стратегій управління портфелем [12].

Страхові компанії можуть інвестувати у різні регіони світу, розподіляючи ризики, пов'язані з економічними, політичними та валютними факторами. Це дозволяє їм зменшити залежність від конкретного ринку або регіону.

Страхові компанії, як правило, відіграють важливу роль на інвестиційному ринку завдяки наявності значних фінансових ресурсів від зібраних страхових премій. Вони здійснюють активну інвестиційну діяльність, управляючи диверсифікованими інвестиційними портфелями з метою отримання інвестиційного доходу. Великий капітал та ресурси страховиків дозволяють їм впливати на ціни та умови на інвестиційних ринках. Крім того, страхові компанії сприяють стабільності й розвитку економіки через інвестування в довгострокові проекти та забезпечення фінансової стійкості.

1.2. Види інвестиційної діяльності страхових компаній

Фінансова стабільність страхової компанії ґрунтується на її здатності ефективно реагувати на ризики, що походять як із зовнішнього середовища, так і зсередини. Управління цими ризиками вимагає формування резервів, які є важливою складовою структури страхового бізнесу. Резерви, у свою чергу, мають ціль забезпечити достатні фінансові ресурси для покриття можливих збитків та викликів у майбутньому.

Нерус А.М. констатує, що розміщення страхових резервів є ключовим аспектом, що дозволяє страховим компаніям забезпечувати свою фінансову стійкість. Вони формуються на основі збору страхових премій від клієнтів та реінвестування частини цих коштів у різноманітні фінансові інструменти. Це створює фундамент для інвестиційних дій страхової компанії та робить її бізнес більш стабільним та прибутковим [13].

Поряд з формуванням резервів, їх розміщення є ще одним важливим аспектом управління ризиками страхової компанії. Рішення щодо того, куди

вкладати страхові кошти, потребує аналізу різних факторів, таких як рівень ризику, потенційний дохід та ліквідність. Такий підхід дозволяє компанії мінімізувати фінансові ризики та максимізувати дохід від інвестицій.

Специфічні фінансові резерви, які страхові компанії формують, мають певне цільове призначення, і це визначає особливості галузі. Оскільки ці резерви є елементом капіталу страхових компаній, то процес їх формування починається від капіталу, залученого від страховиків. Таким чином, резерви стають необхідною складовою для забезпечення фінансової стійкості та успішності страхових компаній у складних умовах ринкової конкуренції [14].

Як вважає Чиж Л.М., функціонування капіталу включає два основних процеси: його формування та використання. Капітал можна класифікувати за функціональним призначенням, враховуючи його роль у забезпеченні операційної діяльності, захисту від ризиків та виконання зобов'язань перед страхувальниками. За економічним змістом, капітал поділяється на власний, який включає статутний капітал та гарантійний фонд, залучений капітал, що використовується для наступних виплат та платежів, формування страхових резервів та цільового фінансування, а також позиковий капітал, що охоплює довгострокові та короткострокові кредити в банку, кредиторську заборгованість та доходи майбутніх періодів (рис. 1.1).

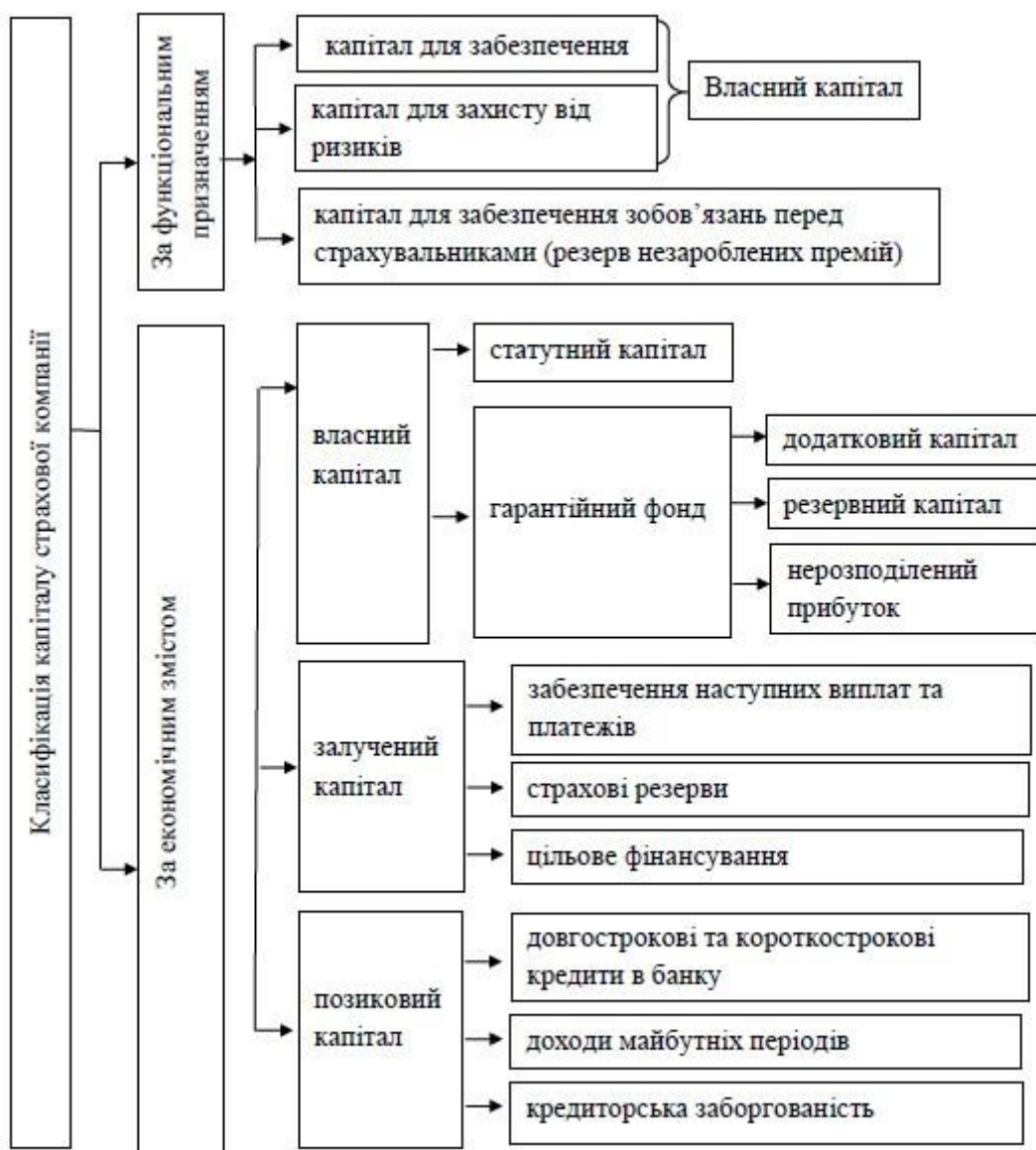

Рисунок 1.1 – Класифікація капіталу страхової компанії

Джерело: складено автором на основі [15]

Створення страхових резервів є необхідною та обов'язковою процедурою для страхових компаній. У своїх наукових працях Баландюк Р.Р. зазначає, що в Україні ці резерви розділяються на дві категорії: страхові та нестрахові (рис. 1.2).

Рисунок 1.2 – Види резервів страхових компаній України

Джерело: складено автором на основі [16]

Страхові резерви розділяються на технічні та резерви, пов'язані із страхуванням життя, як це було показано на попередній схемі. Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» розглянемо класифікацію страхових резервів більш детально (рис. 1.3).

Страхові компанії мають обов'язок формувати та вести облік технічних резервів за різними видами страхування (окрім страхування життя), що включають:

1) *незароблені премії (резерви премій)* – це частки від суми страхових платежів (страхових внесків або страхових премій), що припадають на страхові ризики, які не були покриті на дату звіту;

2) *збитки* – це включає зарезервовані, але несплачені страхові суми та страхові відшкодування за вимогами страхувальників, щодо яких ще не прийнято рішення щодо виплати чи відмови у виплаті [17].

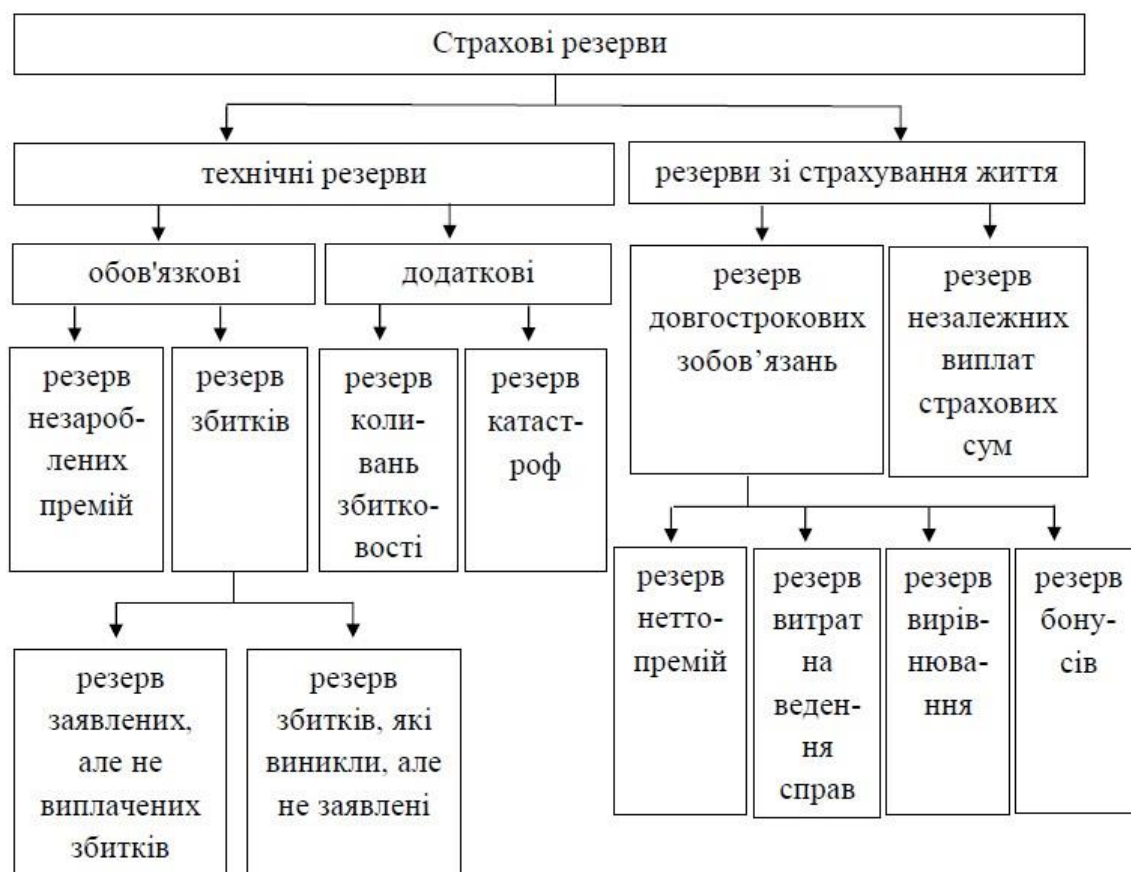

Рисунок 1.3 – Класифікація страхових резервів

Джерело: складено автором на основі [2]

Формування технічних резервів ґрунтується на обліку умов договорів страхування та вимог страхувальників щодо можливості виплати страхових сум або страхових відшкодувань відповідно до типу страхування. Розподіл премій між заробленими та незаробленими є важливим аспектом, оскільки точність цього розподілу впливає на здатність страхових компаній виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками та визначає фінансовий результат страхових операцій. З цієї причини страховики використовують поквартальний метод, який є єдиним спрощеним методом розрахунку резерву незароблених премій [18].

Селівьорстов О. у своїх працях трактує – кошти, що складають страхові резерви, повинні бути розміщені з урахуванням кількох важливих аспектів, включаючи безпечність, прибутковість, ліквідність та диверсифікованість. Вони мають бути представлені певними активами і мати такі характеристики:

1. За встановленими правилами, поточний рахунок не повинен перевищувати 10% від загального обсягу технічного резерву. Однак бувають випадки, коли вимоги страхових компаній ще не врегульовані. У таких випадках ці виплати можуть бути здійснені в повному обсязі за рахунок коштів поточного рахунку з метою забезпечення фінансової стабільності.

2. Що стосується банківських депозитів та депозитів в іноземній валюті, технічний резерв у розмірі до 70% повинен бути повністю сформований. До того ж, щоб уникнути нерівномірного розподілу ризиків, встановлюється верхня межа в розмірі не більше 20% від загальної суми технічних резервів, що утримуються кожним банком.

3. Інвестиції в іноземній валюті є важливим фактором і повинні бути прив'язані до страхових валют для забезпечення збалансованого управління ризиками та фінансової стабільності.

4. Коли нерухомість розглядається як потенційне джерело інвестицій, слід враховувати обмеження на її використання. Наприклад, нерухомість не повинна перевищувати 20% загального обсягу технічного резерву, а інвестиції в окремі об'єкти нерухомості повинні бути обмежені 10% для диверсифікації ризиків та підтримки фінансової стабільності.

5. Інвестиції в акції та облігації мають бути належним чином обмежені для забезпечення розумної диверсифікації ризиків та фінансової стабільності. Сукупний обсяг цих фінансових інструментів не повинен перевищувати 40% від загального обсягу технічних резервів. Це означає, що управління портфелем має бути збалансованим і ретельно спланованим:

– вкладення в акції українських емітентів обмежені до 30% від загального розміру технічних резервів. Однак ця сума має бути розподілена між різними емітентами, щоб запобігти концентрації ризику. Для кожного окремого емітента обсяг інвестицій не повинен перевищувати 10%, що є стратегічно важливим для диверсифікації портфеля та зменшення залежності від конкретного виду активів;

- інвестиції в акції українських емітентів не повинні перевищувати 30% від загального обсягу технічних резервів. Однак ця сума має бути розподілена між кількома емітентами, щоб уникнути концентрації ризиків. Сума, інвестована в кожного емітента, не повинна перевищувати 10%, що є стратегічно важливим для диверсифікації портфеля та зменшення залежності від окремих видів активів;

- для облігацій українських емітентів сума інвестицій також не повинна перевищувати 30% від загального обсягу технічного резерву. Важливо також диверсифікувати ризики між кількома емітентами та дотримуватися максимального ліміту інвестицій для кожного емітента - не більше 5%;

- акції та облігації українських емітентів, діяльність яких тимчасово зупинена, належать до категорії обмежених. Обсяг інвестицій у такі фінансові інструменти не може перевищувати 7% від загального обсягу технічних резервів, а максимальна інвестиція в одного емітента не може перевищувати 2%;

- інвестиції в цінні папери іноземних емітентів та іноземні цінні папери не можуть перевищувати 10 відсотків від загального обсягу технічних резервів. Це забезпечує баланс між внутрішніми та іноземними інвестиціями та диверсифікує портфель з міжнародної точки зору.

6. Іпотечні сертифікати, як вони визначені в українському законодавстві, становлять обмежену частку від загального обсягу технічних резервів. Такі інвестиції не можуть перевищувати 15% від загального обсягу технічних резервів, і не більше 2% сертифікатів можуть бути інвестовані в одного емітента.

7. Цінні папери, що емітує держава, також підпадають під обмеження відносно загального обсягу технічних резервів. Їхня сума не може перевищувати 40% від загального обсягу технічних резервів.

8. Інша важлива категорія, вимоги до перестраховиків, також підпадає під обмеження. Їх сума не може перевищувати половини загального обсягу технічних резервів.

9. Банківські метали на поточних рахунках та депозитах також обмежені. Їх обсяг не може перевищувати 10 відсотків від загального обсягу технічних резервів з метою забезпечення раціонального управління цими активами.

10. Інвестиції за рахунок коштів страхових резервів у розвиток економіки України мають свої ліміти, які визначаються Кабінетом Міністрів України. Ці інвестиції не повинні перевищувати 20 відсотків загального обсягу технічних резервів з метою забезпечення балансу між інвестиціями та фінансовою стабільністю [19].

При цьому окремі інвестиції не можуть перевищувати 5% від загального розміру технічних резервів, за винятком інвестицій у розвиток ринку іпотечного кредитування. Внукова Н.М. у своїх працях виділяє такі напрями інвестицій, які включають:

- розробку та запровадження високотехнологічного обладнання та інноваційної продукції;
- розвиток туристичної інфраструктури;
- видобуток корисних копалин, переробка відходів гірничо-металургійного чи іншого типу виробництва;
- будівництво житлових комплексів та розвиток ринку іпотечного кредитування;
- розвиток та вдосконалення існуючої транспортної інфраструктури;
- розвиток сектору зв'язку, теле- та радіокомунікацій [20].

Активи, що можуть бути використані для представлення технічних резервів в одній юридичній особі, разом не можуть перевищувати 35% від загального розміру технічних резервів. Ця обмежувальна норма також стосується коштів страхових резервів зі страхування життя, які розміщуються в одній юридичній особі.

1.3. Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страховика

На українському ринку страхових послуг спостерігається тривалий процес розвитку, який хоч і прогресує повільно, але відзначається високою капіталізацією порівняно з іншими фінансовими установами, що не є банками. Таке значення цього ринку пояснюється його ключовою роллю у фінансовій системі країни.

Процеси трансформації в соціальній та економічній сферах України стимулюють активізацію фінансових послуг, включаючи страхові. Однак, разом з потенціалом, на ринку існують проблеми, серед яких можна відзначити недостатню конкурентоспроможність та нестабільність.

Суттєву роль у стабілізації та підвищенні конкурентоспроможності економіки відіграє здатність страхового ринку мобілізувати значні обсяги вільного капіталу та ефективно його використовувати. Такий механізм є важливим елементом в функціонуванні фінансової системи, сприяючи забезпеченню стабільності та розвитку економіки.

Додатково, розвиток ринку страхових послуг може виявитися корисним у вирішенні економічних криз, які виникають у країні. Світовий досвід підтверджує, що страхові компанії мають значний потенціал для залучення та розподілу фінансових ресурсів, що робить їх важливим гравцем у фінансовому секторі [21].

Аналіз фінансового потенціалу відображає фінансові ресурси та можливості їх ефективного використання. Одним з етапів оцінки фінансового потенціалу страховика є визначення його рівня. З цією метою Говорушко Т.А. й Стецюк В.М. виділяють три рівні фінансового потенціалу страхової компанії – високий, середній та низький (рис. 1.4).

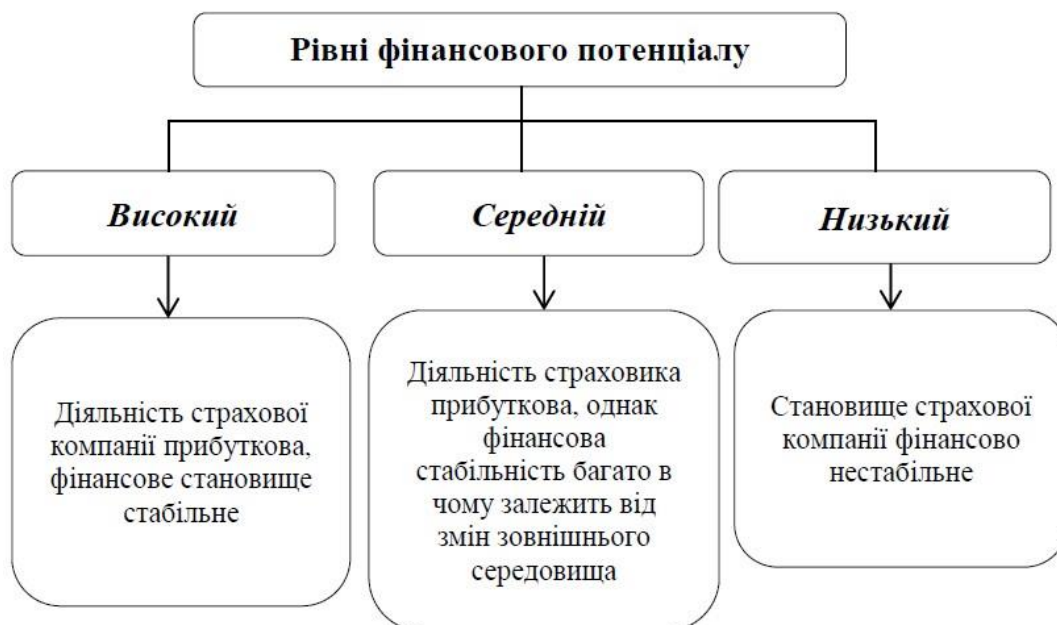

Рисунок 1.4 – Рівні фінансового потенціалу страховика

Джерело: складено автором на основі [22]

Гавриляк Т.С. виділяє наступну концептуалізацію фінансового потенціалу інвестиційної діяльності страховика, яку відображено на рис. 1.5.

Рисунок 1.5 – Концептуалізація поняття «фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страхової компанії»

Джерело: складено автором на основі [11]

Аналізуючи страховий ринок України, можна визначити, що українські страхові компанії мають достатній потенціал для інвестиційної діяльності. Незважаючи на зменшення кількості страхових компаній, якість їхньої діяльності загалом покращується. Однак, українські страхові компанії надалі найчастіше розміщують вільні кошти в банківських вкладах (приблизно 25%), оскільки депозити залишаються найбільш привабливими для них інвестиційними інструментами в умовах сучасного фінансового ринку України [23].

Українські страхові компанії вкладають майже жодних активів у інвестиційну сферу. На ринку страхування в Україні перевага надається в основному самій страховій діяльності, а не інвестуванню. Чимало факторів стримують розвиток інвестиційної діяльності в страхових компаніях країни. Тут важлива недостатність інформації для прийняття рішень, низька дохідність інвестицій, брак кваліфікованих фахівців у даній галузі, високий рівень корупції, значний ризик проведення інвестиційних операцій, регульованість ринку, обмежена кількість інвестиційних інструментів, політична нестабільність, законодавчі конфлікти, низька ліквідність, девальвація гривні, інфляція, банківська криза (банкрутство банків, відтік депозитів) та загальне зниження підприємницької активності [24].

Також інвестиційній діяльності страхових компаній заважають:

- недосконалі законодавчі акти, які регулюють державне втручання в інвестиційні процеси;
- строгі вимоги державного контролю за розміщенням страхових резервів;
- несприятливі умови на ринку акцій, який не надає ефективних та надійних фондових інструментів;
- обмежені можливості окремих страхових компаній в інвестуванні через обмежену кількість фінансових ресурсів;
- обмеження, пов'язані з вимогами та умовами засновників та партнерів;

- недостатність відкритої інформації про можливі об'єкти інвестування;
- низький рівень корпоративного управління;
- високі ризики інвестиційної діяльності в країні та інші чинники [25].

Українські страховики мали б розраховувати на успіх свого інвестиційного бізнесу, але їхнє операційне середовище характеризується нестабільністю. Хоча український страховий ринок є найбільш капіталізованою небанківською фінансовою установою, він розвивається дуже повільно. Індекс страхування в Україні залишається майже незмінним протягом останніх 10 років (в середньому близько 2%), але комплексна програма розвитку фінансового сектору України передбачає його поступове збільшення до 7%. Згідно з оцінками рівня економічної безпеки України, цей показник має становити від 8 до 12%.

Тому важливими напрямками для підвищення рівня страхування в Україні є:

- єдина стратегія розвитку страхового сектору України та його складових;
- зміна вітчизняного законодавства згідно з європейськими стандартами;
- покращення державного нагляду через введення пруденційного контролю за страховою діяльністю, що передбачає комплексний нагляд за параметрами страховиків, такими як система управління ризиками, прозорість фінансової звітності та виявлення недоліків у діяльності страхових компаній на ранніх етапах їхнього розвитку;
- сприяння зростанню довіри населення до страхових компаній.

Рішення основних проблем розвитку страхової діяльності в Україні позитивно позначиться на показниках діяльності страховиків і сприятиме підвищенню їхнього інвестиційного потенціалу [2].

На жаль, наша держава не сприяє загальному розвитку інвестиційних процесів та інвестиційної діяльності страхових компаній. Про це свідчить різке зменшення бюджетного фінансування капітальних інвестицій з державного бюджету (на 5 разів), що означає неправильне використання надходжень від

міжнародних фінансових організацій. Нині необхідна матеріальна підтримка не лише реального сектору економіки, а й фінансового.

Для того щоб стимулювати інвестиційну активність українських страхових компаній, необхідно спочатку забезпечити сприятливі умови для розвитку економіки країни. Неможливо досягти ефективної функціональності фінансового сектору без належного розвитку реального сектору. Тому, щоб забезпечити стійке і успішне зростання страхової та інвестиційної діяльності українських страхових компаній, потрібно збудувати міцний фундамент. Цей фундамент включає в себе реформування нормативно-правової бази у сфері страхування на фінансовому ринку та гармонізацію законодавства з європейськими стандартами.

Досягненню цих цілей також сприятиме активний розвиток національного фондового ринку та надійність фінансових інструментів, що є запорукою ефективної інвестиційної політики. Важливо зазначити, що ці заходи спрямовані на зміцнення фінансового сектору країни та сприяння розвитку стабільної та конкурентоспроможної економіки, що, в свою чергу, створює сприятливе середовище для розвитку інвестиційних та страхових послуг в країні [26].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ

2.1. Тенденції діяльності страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку

З середини 1990-х років український страховий сектор зазнав значного зростання, чому сприяли низький рівень інфляції, вдосконалення українського законодавства та підтримка з боку міжнародної спільноти. Хоча страховий ринок є консолідованим, він все ще перебуває на стадії розвитку, що свідчить про наявність значного потенціалу для зростання, який залежить від розвитку вітчизняної економіки.

Хоча український страховий сектор присутній на світовому ринку, він не може конкурувати з європейськими країнами з точки зору попиту на страхові послуги. Це пов'язано, головним чином, з відсутністю довіри населення до страхових компаній.

Таблиця 2.1 – Динаміка кількості страхових компаній за типами на українському ринку за 2019-2023 рр. [27, 28, 29]

Показник	Роки					Зміни за 2023 рік	
	2019	2020	2021	2022	2023	Порівняно з 2019	Порівняно з 2022
Загальна кількість	233	210	186	145	115	-118	-30
в т.ч. СК «non-Life»	210	190	169	132	103	-107	-29
в т.ч. СК «Life»	23	20	17	13	12	-11	-1

Джерело: складено на основі [27, 28, 29]

Згідно з даними, наведеними в табл. 2.1 видно, у 2019 році на українському страховому ринку перебувало 233 страхових компаній, з яких 210 зі страхування іншого, ніж страхування життя та 23 зі страхування життя.

Станом на 2020 рік на ринку кількість страхових компаній скоротилася до 210, з яких кількість компаній з ризикового страхування становили 190, а компаній зі страхування життя зменшилось на 3.

Станом на 2021 рік на ринку вже перебувало 186 компаній, на 24 компанії менше, ніж у попередньому році, з яких 169 зі страхування іншого, ніж страхування життя та 17 – зі страхування життя.

Станом на 2022 рік на ринку кількість страхових компаній значено зменшилась на 41 компанію, кількість компаній з ризикового страхування також зменшилась на 37 і склала 132, а компаній зі страхування життя зменшилось на 4 – 13 компаній.

Станом на 2023 рік на ринку перебувало 115 страхових компаній, скоротившись на 30 відносно минулого року, з яких 103 компанії зі страхування іншого, ніж страхування життя (зменшення на 29 компаній), та 12 – зі страхування життя (зменшення на 1 компанію).

Динаміка кількості страхових компаній за типами на українському ринку за 2019-2023 рр. зображена на рис. 2.1 [27, 28, 29].

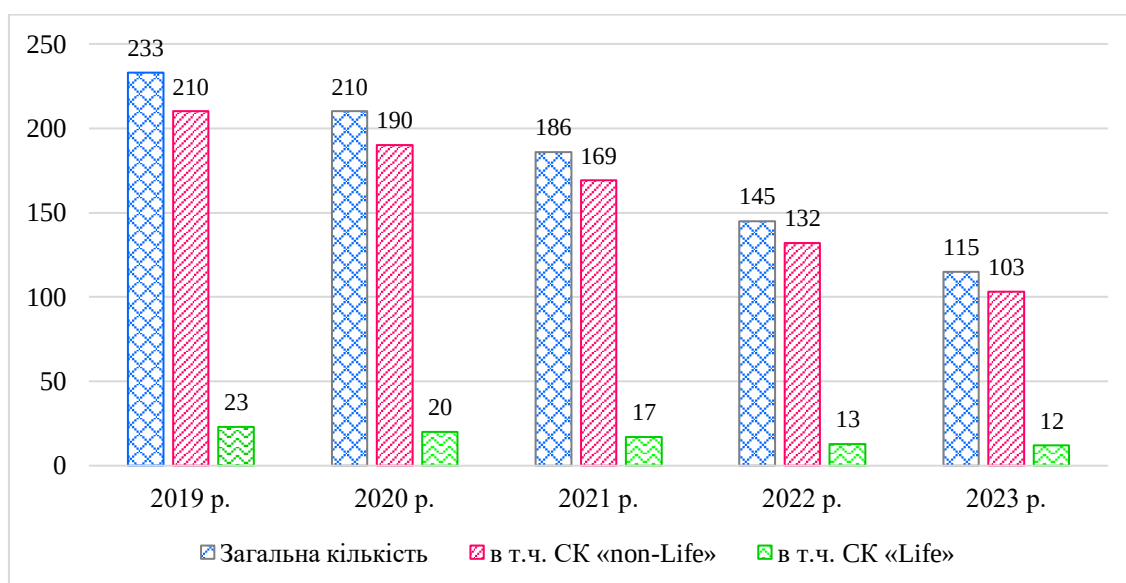

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості страхових компаній за типами на українському ринку за 2019-2023 рр.

Джерело: складено на основі [27, 28, 29]

Як видно з рис. 2.1, з кількість страхових компаній на ринку з кожним роком зменшується і за період 2019-2023 рр. зменшилась на 118 компаній, кількість компаній зі страхування іншого, ніж страхування життя зменшилась на 117 компаній, а зі страхування життя – на 11.

Структура страхового портфелю страхових компаній за видами надання послуг за даними 2023 року наведено на рис. 2.2.

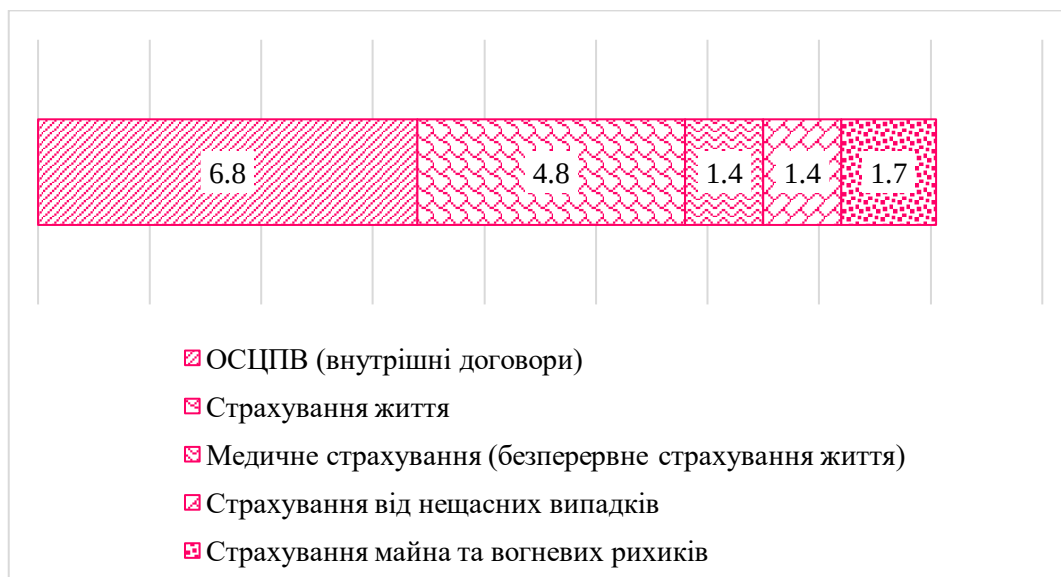

Рисунок 2.2 – Структура страхового портфеля за видами надання послуг за даними 2023 року, млрд грн

Джерело: складено на основі [27, 28, 29]

Виходячи з даних, представлених на рис. 2.2 можна зробити висновок, що у 2023 році у структурі страхового портфеля України переважали ОСЦПВ (внутрішні договори) – 6,8 млрд грн, або 42,24% всього портфеля. Страхування життя у структурі страхового портфеля в 2023 році становило 4,8 млрд грн, або 29,81%. Медичне страхування та страхування від нещасних випадків займало однакову частку – 8,7%, тобто 1,4 млрд грн, а от страхування майна та вогневих ризиків займало 1,7% структури страхового портфеля, або 10,56%.

На відміну від традиційних інвесторів, основною метою страховиків при формуванні портфелів на вітчизняному страховому ринку є не лише максимізація прибутку та мінімізація ризику, а й забезпечення повернення інвестицій.

Фактична реалізація цієї концепції в Україні далека від наших очікувань. Український страховий ринок характеризується низьким рівнем виплат, що, своєю чергою, пов'язано з тим, що більшість страхових операцій використовується для оптимізації оподаткування та відмивання грошей. Це означає, що страхові компанії мають у своєму розпорядженні великий обсяг премій. У цих умовах страховики вважають за доцільне не шукати вигідні та надійні можливості розміщення активів у період нестабільних інвестиційних ризиків.

Таблиця 2.2 – Динаміка обсягів страхових премій та резервів в економіці України за 2019-2023 рр., млн грн [27, 28, 29].

Рік	Валові страхові премії	Чисті страхові премії	Страхові резерви		
			млн грн	% до валових премій	% до чистих премій
2019	53 001,20	39 586,00	29 558,80	55,77%	74,67%
2020	45 184,90	40 350,20	34 192,10	75,67%	84,74%
2021	49 708,0	45 987,3	36 555,70	73,54%	79,49%
2022	39 616,0	38 550,7	41 000,60	103,50%	106,36%
2023	34 141,7	33 437,8	44 889,4	131,48%	134,25%

Джерело: складено на основі [27, 28, 29]

Технічні резерви страхових компаній певною мірою відображають накопичення інвестиційного капіталу на страховому ринку. Як видно з табл. 2.2, динаміка технічних прогнозів страхових компаній зменшилась, що може свідчити про сповільнення темпів нагромадження інвестиційного капіталу на страховому ринку. Водночас частка резервів у страхових преміях майже не змінилася.

Так частка страхових резервів у 2019 році досягла 55,77% по відношенню до обсягів валових премій, а по відношенню до обсягів чистих премій – 74,67%. У 2020 році – 75,67% по відношенню до обсягів валових премій, що більше ніж у попередньому році на 19,9%, а по відношенню до обсягів чистих премій – більше на 10,07%, а саме 84,74%. У 2021 році частка страхових виплат досягла 73,54%, що

менше ніж у попередньому році на 2,13%, а по відношенню до обсягів чистих премій – 79,49%, на 5,25% менше, ніж у попередньому році. У 2022 році частка страхових резервів досягла 103,5% по відношенню до обсягів валових премій, що більше ніж у попередньому році на 29,95%, а по відношенню до обсягів чистих премій – більше на 26,86%, а саме 106,36%. У 2023 році – 131,48% по відношенню до обсягів валових премій, що більше ніж у попередньому році на 27,98%, а по відношенню до обсягів чистих премій – більше на 27,89%, що становить 134,25%.

Така позиція передбачає, що державні регулюючі органи мають посилити вимоги до страховиків щодо збільшення гарантій відповідальності перед страхувальниками та застрахованими особами.

На рис. 2.3 розглянемо динаміку активів та страхових резервів страхових компаній в Україні за 2019-2023 рр.

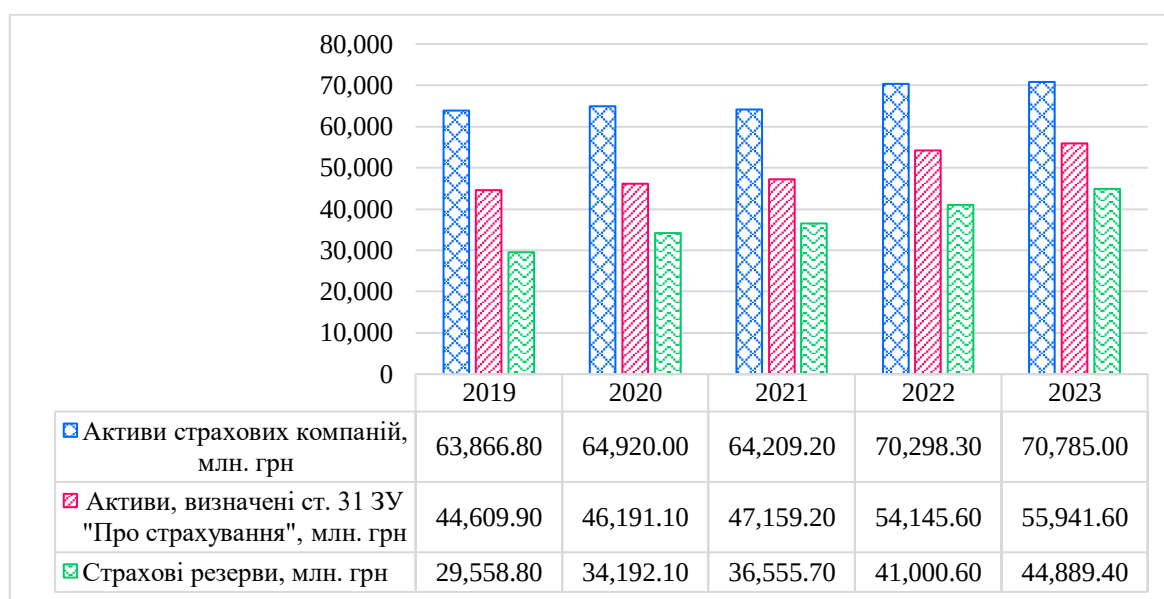

Рисунок 2.3 – Динаміка активів та страхових резервів страхових компаній в Україні на 2019-2023 рр., млн грн. [27, 28, 29]

Джерело: складено на основі [27, 28, 29]

За даними на рис. 2.3, обсяг загальних активів страхових компаній на 2020 рік становив 64 920 млн грн, що на 1,65% більше від показника попереднього 2019 року. Обсяг активів, визначених відповідно до статті 31 ЗУ «Про страхування», у 2020 році зріс у порівнянні з станом 2019 роком на 1 581,2 млн грн, або на 3,54% та склав 71,15% від обсягу загальних активів страховиків. Загальний обсяг активів

станом на 2020 рік, які були дозволені для представлення коштів страхових резервів, становив 46 191,1 млн грн, з них 34 192,1 млн грн були використані для представлення коштів страхових резервів.

Обсяг загальних активів страхових компаній на 2021 рік становив 64 209,2 млн грн, що на 1,09% менше від показника попереднього 2020 року. Обсяг активів, визначених відповідно до статті 31 ЗУ «Про страхування», зріс у порівнянні з станом 2020 року на 968,1 млн грн, або на 2,1% та склав 73,45% млн від обсягу загальних активів страховиків. Загальний обсяг активів станом на 2021 рік, які були дозволені для представлення коштів страхових резервів, становив 47 159,2 млн грн, з них 36 555,7 млн були використані для представлення коштів страхових резервів.

Обсяг загальних активів страхових компаній на 2022 рік становив 70 298,30 млн грн, що на 9,48% більше від показника попереднього 2021 року. Обсяг активів, визначених відповідно до статті 31 ЗУ «Про страхування», зріс у порівнянні з станом на 2021 рік на 6 986,40 млн грн, або на 14,81% та склав 77,02% від обсягу загальних активів страховиків. Страхові резерви збільшились на 4 444,9 млн грн, або на 12,16% та становили 41 000,6 млн грн. Загальний обсяг активів станом на 2022 рік, які були дозволені для представлення коштів страхових резервів, становив 54 145,60 млн грн, з них 41 000,60 млн грн були використані для представлення коштів страхових резервів.

Обсяг загальних активів страхових компаній на 2023 рік становив 70 785 млн грн, що на 0,69% більше від показника попереднього 2022 року. Обсяг активів, визначених відповідно до статті 31 ЗУ «Про страхування», зріс у порівнянні з станом на 2022 рік на 1 796 млн грн, або на 3,32% та склав 79,03% від обсягу загальних активів страховиків. Загальний обсяг активів станом на 2023 рік, які були дозволені для представлення коштів страхових резервів, становив 55 941,6 млн грн, з них 44 889,4 млн грн були використані для представлення коштів страхових резервів.

У процесі інвестування коштів зі страхових резервів страхові компанії зобов'язані дотримуватись вимог, встановлених ЗУ «Про страхування» та Правилами розміщення страхових резервів. Зазначені нормативні акти

регламентують перелік дозволених видів активів для таких інвестицій, висувають вимоги щодо їх якості, а також встановлюють граничні обсяги вкладень у кожен різновид активів [2].

Узагальнення досвіду розвитку зарубіжних страхових ринків свідчить про еволюцію вимог до інвестиційної діяльності страхових компаній. На першому етапі – це реалізація інтересів найбільших клієнтів і власників страхової компанії, на другому – пріоритет віддається надійності інвестицій, на третьому – прибутковості розміщення резервів і статутного капіталу страхової компанії.

Український страховий ринок знаходиться на другому етапі розвитку інвестиційних операцій, і поступово створюються умови для переходу до третього етапу.

Таблиця 2.3 – Динаміка структури активів, якими представлено сформовані страхові резерви страхових компаній за 2019-2023 рр. [27, 28, 29].

Категорія активів, визначені ст. 31 ЗУ "Про страхування"	Значення за роками, млн грн				Приріст 2023/2020	
	2020	2021	2022	2023	млн грн	%
Всього, у т.ч.:	46 191,10	47 159,20	54 145,60	55 941,60	9 750,50	21,11%
Грошові кошти на поточних рахунках і готівка в касі	2 757,00	2 969,00	3 168,00	2 871,00	114,00	4,13%
Банківські вклади	12 238,00	14 102,00	17 169,48	17 437,67	5 199,67	42,49%
Банківські метали	40,00	32,00	70,00	70,00	30,00	75,00%
Нерухоме майно	4 676,42	4 312,44	5 369,48	5 664,67	988,25	21,13%
Права вимоги до перестраховиків	6 076,42	6 716,44	7 380,53	7 364,00	1 287,58	21,19%
Інвестиції в економіку України за напрямком, визначеними КМУ	957,00	1 132,00	1 688,00	1 680,00	723,00	75,55%
Цінні папери, в т.ч.:						
акції	7 775,42	6 375,44	6 558,58	7 816,59	41,17	0,53%
облігації	898,00	908,00	944,00	1 085,00	187,00	20,82%
іпотечні сертифікати	88,00	87,00	65,00	10,00	-78,00	-88,64%
цінні папери, що емітуються державою	8 593,42	9 194,44	10 928,48	11 899,67	3 306,25	38,47%
Кредити страховальникам-громадянам	14,00	18,00	25,00	27,00	13,00	92,86%
Готівка в касі	14,00	14,00	10,00	15,00	1,00	7,14%

Джерело: складено на основі [27, 28, 29]

З табл. 2.3 спостерігаємо, що динаміка активів, якими представлено сформовані страхові резерви страхових компаній, стабільно зростала у період 2019-2023 років. В результаті, за цей період активи зросли на 9750,5 млн грн або на 21,11%. Станом на 2023 рік активи становили 55 941,6 млн грн.

Як наслідок, аналіз діяльності страхових компаній на ринку України свідчить про негативну тенденцію – зменшення кількості страхових компаній, що працюють на ринку. Так, у 2023 році кількість компаній з видів страхування, інших, ніж страхування життя, становила 103, за аналізований період ця кількість зменшилася на 107, тоді як кількість компаній зі страхування життя скоротилася майже вдвічі – до 11 компаній.

Згідно з даними, опублікованими Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України, страховий ринок у 2023 році характеризувався зростанням. Порівняно з попереднім роком, приріст чистих страхових резервів по відношенню до обсягів валових премій зріс на 27,98%, а по відношенню до обсягів чистих премій зріс на 27,89%.

2.2. Місце та аналіз діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» на ринку інвестицій України

ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» – це група компаній, сформована професіоналами страхової справи, які прагнуть створювати та розвивати страхові продукти, що відповідають потребам людей. Компанія успішно працює на українському страховому ринку вже 18 років і є членом Національної асоціації страховиків України. Компанія пропонує своїм клієнтам такі продукти, як автострахування, страхування життя, страхування майна, туристичне страхування та медичне страхування [30].

У 2023 році компанія займала досить високу позицію за обсягами виплат, загальними преміями та страховими резервами, посідаючи шосте місце.

Можна зробити висновок, що СК «Арсенал Страхування» надає послуги значної якості та пропонує нові та сучасні страхові продукти. Компанія прагне запропонувати своїм клієнтам широкий спектр страхових продуктів та рішень, створюючи інноваційне середовище та розвиваючи цифрову культуру. Компанія розробляє нові цифрові канали, послуги та продукти для покращення аналізу, процесів прогнозування та кібербезпеки.

У 2023 році ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» виплатила страхових відшкодувань на загальну суму майже 10 мільярдів гривень. Це свідчить не лише про оперативне виконання страхової компанії своїх зобов'язань під час війни в Україні, а й про лідерські позиції державного страховика на українському ринку.

Розглянемо структуру премій та виплат ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2023 рік (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Структура премій та виплат ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2023 рік [27, 30]

Вид страхування	Премії, грн	Виплати, грн
КАСКО	1 532 488 684	697 032 989
ОСЦПВ	291 157 732	137 962 665
Медичне страхування	229 008 012	90 881 128
Страхування від вогневих ризиків	66 771 637	36 880 309
Страхування майна	63 618 443	1 777 020
Страхування вантажів та багажу	39 167 729	75 594
Відповідальність перед третіми особами	20 907 010	1 453 308
ДСЦПВ	20 658 583	6 572 046
Авіастрахування	18 492 730	1 924 310
Інші види страхування	40 146 828	4 620 508

Джерело: складено на основі [27, 30]

З табл. 2.4 можемо побачити, що більшість страхових виплат пов'язані з автострахуванням, а саме поліси КАСКО та автоцивільної відповідальності. За договорами КАСКО було виплачено 697 млн грн, а за договорами автоцивільної відповідальності – 138 млн грн. Також, значні суми у розмірі 90,9 млн грн та 36,9

млн грн були виплачені за медичним страхуванням та страхуванням від ризику пожежі відповідно.

Загальний обсяг зібраних премій у 2023 році склав 5 млрд грн, що становить близько 23% від усіх премій на українському ринку.

Компанія традиційно входить до трійки лідерів за розмірами зібраних премій зі страхування автомобільного транспорту (КАСКО) протягом року. Найбільша частка премій припадає на КАСКО – 1,53 млрд грн, за договорами ОСЦПВ отримано 291 млн грн, медичного страхування – 229 млн грн, страхування від ризиків пожежі – 66,7 млн грн і майнового страхування – 63,6 млн грн. Ефективне і швидке врегулювання страхових випадків зміцнює нашу репутацію надійної страхової компанії [30].

Страхові резерви компанії відображають стабільність фінансового стану страховика та його здатність виконувати свої зобов'язання в майбутньому. Стабільне зростання активів компанії у 2021-2023 роках відображає розширення бізнесу СК «Арсенал Страхування». Той факт, що страховий резерв стабільно зростає, свідчить про те, що щорічний приріст обумовлений переоцінкою валютних активів страховика.

Таблиця 2.5 – Категорії активів для представлення страхових резервів ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» та їх структура за 2021-2023 рр. [27, 28, 30]

Категорія активів	Значення за роками, тис. грн			Структура, %		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Грошові кошти на поточному рахунку	102 758,05	168 781,00	186 049,25	8,03%	11,86%	12,75%
Банківські вклади (депозити)	247 004,24	316 223,00	339 305,98	19,31%	22,23%	23,14%
Нерухоме майно	220 728,87	197 522,99	204 604,53	17,25%	13,88%	13,95%
Акції	45 438,42	46 145,01	49 256,00	3,55%	3,24%	3,36%
Облігації	95 447,10	129 446,00	132 492,59	7,46%	9,10%	9,04%
Цінні папери, що емітуються державою	264 439,32	265 399,00	273 078,26	20,67%	18,65%	18,62%
Права вимоги до перестраховиків	303 468,76	299 181,00	280 626,78	23,72%	21,03%	19,14%
Всього	1 279 285,00	1 422 697,00	1 466 313,00	100,00%	100,00%	100,00%

Джерело: складено на основі [27, 28, 30]

Аналіз даних табл. 2.5 показує, що грошові кошти на поточному рахунку страхової компанії «Арсенал Страхування» зростають з 2021 до 2022 рр. У 2021 році вони складають 8,03% активів структури страхових резервів, у 2021 – 11,86%, у 2023 – 12,75%.

Найбільшу частку активів страхової компанії у 2022 та 2022 році займають банківські вклади (депозити), а саме у 2021 році – 19,31%, у 2022 – 22,23%, а у 2023 – 23,14%. Щодо темпу зростання, то спостерігається незначне зниження показника на 1,5% у 2023 році.

Частка нерухомого майна у 2022 році знизилася на 2,92% у порівнянні з 2021 роком, а у 2023 році зросла на 0,91% у порівнянні з 2022 роком. Так у 2021 році частка складала 17,25%, у 2022 – 13,88%, а у 2023 – 13,95%.

Акції займають незначну частку у активах страхової компанії, у 2022 році знизилися на 0,31% у порівнянні з 2021 роком та становили 3,24%, але у 2023 році зросли на 0,12% у порівнянні з 2022 роком та становили 3,36%.

Облігації зростали протягом 2021-2022 рр., але у 2023 році дещо знизилися. У 2021 році частка складала 7,46%, у 2022 – 9,1%, а у 2023 – 9,04%. Так у 2022 році частка зросла на 1,64% у порівнянні з 2021 роком, а у 2023 році знизилась на 0,3% у порівнянні з 2022 роком.

Кількість цінних паперів, що емітуються державою, за період 2021-2023 років зростали. У 2021 році їх частка складала 20,67%, у 2022 – 18,65%, а у 2023 – 18,52%.

Права вимоги до перестраховиків також займають доволі значну частку в активах, але мали негативну тенденцію протягом 2021-2023 рр., а саме 23,72% у 2021 році, 21,03% у 2022 та 19,14% у 2023 році. Щодо темпу росту, то протягом 2021-2023 рр., показник знизився на 4,58%.

Загалом, активи для представлення страхових резервів ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» в період 2021-2023 рр. зросли на 187,028 тис. грн, або на 14,62%. На основі наведеного вище аналізу можна зробити висновок, що страховик має доволі

стійку позицію кредитного рейтингу перестраховиків, а також емітентів цінних паперів.

Розглянемо структуру активів, якими представлено кошти страхових резервів ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021, 2022 та 2023 роки, % (рис. 2.4, рис. 2.5, рис. 2.6) [27, 30].

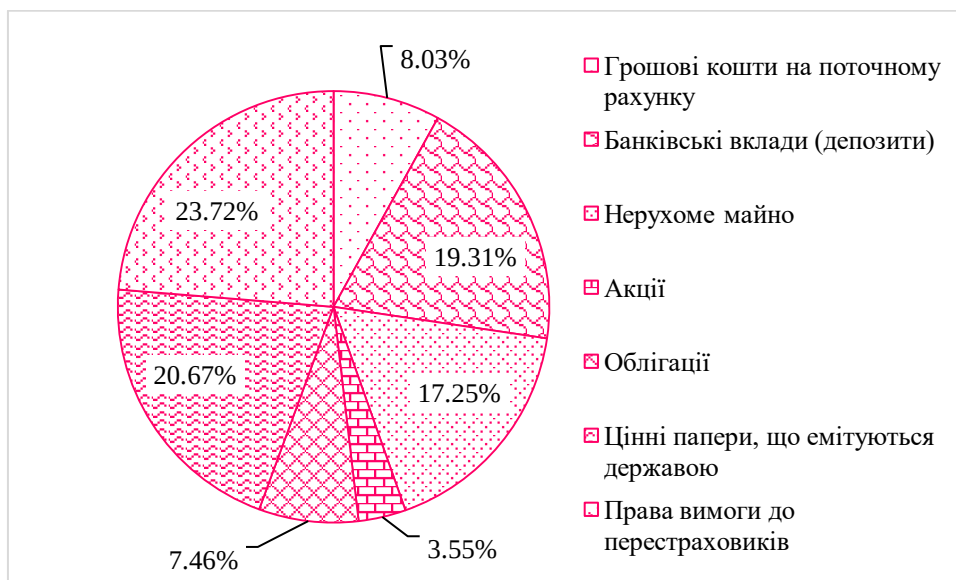

Рисунок 2.4 – Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021 рік, % [30]

Джерело: складено на основі [30]

З рис. 2.4 можна побачити, що найбільшу частку в структурі активів у 2021 році займають права вимоги до перестраховиків 23,72%. Цінні папери, що емітуються державою є дещо меншою – 20,67%. Банківські вклади (депозити) становлять 19,31%, нерухоме майно – 17,25%, а грошові кошти на поточному рахунку – 8,03%. Акції – 3,55% та облігації – 7,46% становлять найменшу частку.

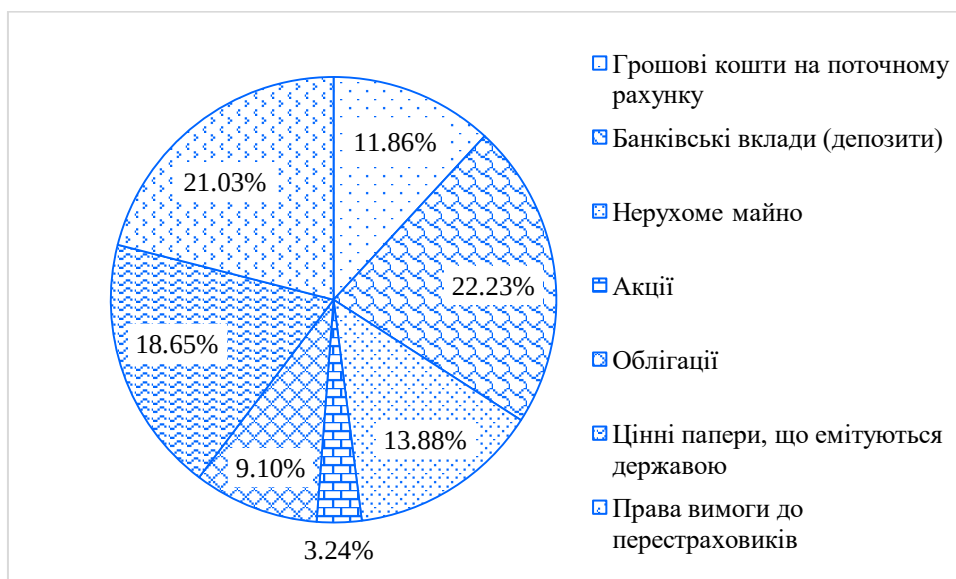

Рисунок 2.5 – Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2022 рік, % [30]

Джерело: складено на основі [30]

Рис. 2.5 показує, що банківські вклади (депозити) займають найбільшу питому вагу в структурі активів у 2022 році, частка яких складає 22,23%. На 1,2 в.п. меншими є права вимоги до перестраховиків – 21,03%. Цінні папери, що емітуються державою становлять 18,65%, а нерухоме майно складає 13,88%. Найменші частки спостерігаємо у грошових коштах на поточному рахунку – 11,86%, облігаціях – 9,1% та акціях – 3,24%.

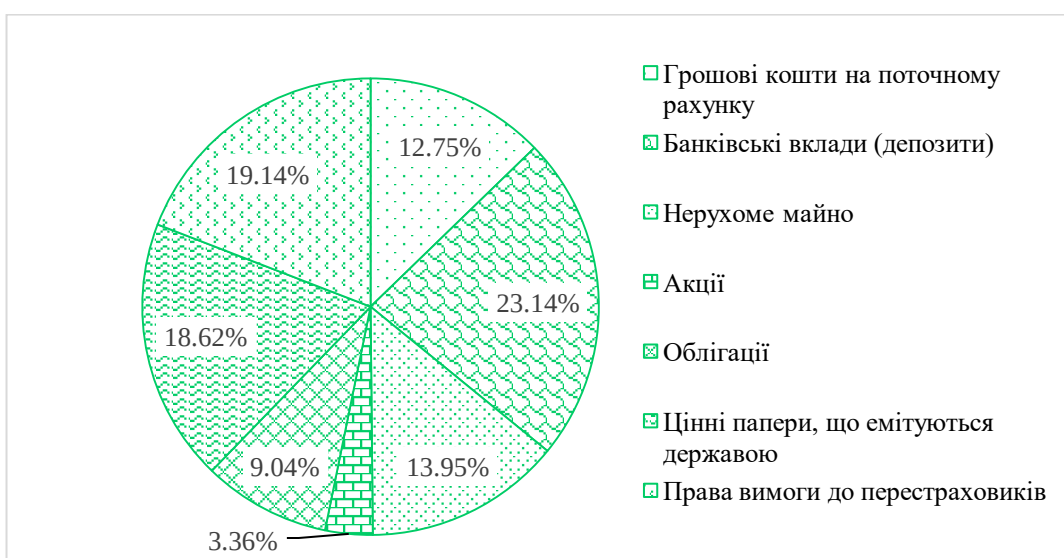

Рисунок 2.6 – Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2023 рік, % [30]

Джерело: складено на основі [30]

За рис. 2.6 можна побачити, що найбільшу питому вагу в структурі активів у 2023 році займають банківські вклади (депозити) – 23,14%. Частка прав вимог до перестраховиків на 4 в.п. нижча та складає 19,14%. Частка цінних паперів, що емітуються державою, а саме 18,62%. Нерухоме майно складає 13,95%, а грошові кошти на поточному рахунку – 12,75%. Найменшу частку займають облігації – 9,04% та акції – 3,36%.

Таким чином, банківські депозити становлять найбільшу частину структури активів. Це пояснюється тим, що вони є абсолютно ліквідними і за необхідності можуть бути повернуті банками без значних втрат. У більшості випадків ці депозити обліковуються як грошові кошти та їх еквіваленти. Вимоги до перестрахових компаній також є важливою частиною. Вони мають ту перевагу, що страхові резерви не зменшуються на незароблені премії протягом періоду перестраховування. Що стосується нерухомості, то тут є можливість змінювати портфель і знижувати рівень ризику своїх вкладів. До того ж, значну частку займають цінні папери, що емітуються державою. Їхньою перевагою є те, що держава може гарантувати погашення державних облігацій. Як наслідок, вони вважаються високоякісними цінними паперами з високими кредитними та ринковими рейтингами.

Розглянемо у табл. 2.6 динаміку зростання активів у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за період 2021-2023рр. тис. грн [30].

Таблиця 2.6 – Динаміка зростання активів у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» протягом 2021-2023 рр., тис. грн. [30]

Показники	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	грн	%
Активи на початок звітного періоду, грн	178 038 600	195 394 500	224 993 600	46 955 000	26,37%
Активи на кінець звітного періоду, грн	195 394 500	224 993 600	245 547 500	50 153 000	25,67%
Показник зростання активів, %	91%	87%	92%	0,01	0,56%

Джерело: складено на основі [30]

З аналізу даних, представлених у табл. 2.6 можна побачити, що активи на початок звітної періоду у 2021 році становили 178 038 660 тис. грн, у 2022 році – 195 394 500 тис. грн, а у 2023 році – 224 993 600 тис. грн. Відхилення між 2023 та 2021 роками становило 46 955 000 тис. грн, або 26,37%.

Активи на кінець звітної періоду у 2021 році становили 195 394 500 тис. грн, у 2022 році – 224 993 600 тис. грн, а у 2023 році – 245 547 500 тис. грн. Відхилення між 2023 та 2021 роками становило 50 153 000 тис. грн, або 25,67%.

Показник зростання активів страхової компанії у період 2021-2023 рр. постійно коливаються. У 2022 році в порівнянні з 2021 роком відбулося зменшення на 4% до 87%. У 2023 році відбулося зростання на 5% до 92%.

Розглянемо у табл. 2.7 динаміку зростання інвестиційного портфелю ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30].

Таблиця 2.7 – Динаміка зростання інвестиційного портфелю у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» протягом 2021-2023 рр., тис. грн. [30]

Показники	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	грн	%
Фінансові інвестиції на початок звітної періоду, тис. грн	24 471 800	52 857 200	76 671 200	52 199 400	213,30%
Фінансові інвестиції на кінець звітної періоду, тис. грн	52 857 200	76 671 200	59 170 000	6 312 800	11,94%
Показник зростання інвестиційного портфелю, %	46	69	130	-	179,88%

Джерело: складено на основі [30]

У табл. 2.7 можна побачити, що на початку аналізованого періоду фінансові інвестиції щорічно зростали і досягли у 2021 році 24 471 800 тис. грн, у 2022 році – 52 857 200 тис. грн, у 2023 році – 76 671 200 тис. грн. Відхилення між 2023 та 2021 роками склало 52 199 400 тис. грн, або 213,30%.

Фінансові інвестиції на кінець звітного періоду у 2021 році становили 52 857 200 тис. грн, у 2022 році - 76 671 200, а у 2023 - 59 170 000. Відхилення між 2023 та 2021 роками становило 6 312 800 тис. грн, або 11,94%.

У період 2021-2023 років темпи зростання інвестиційного портфеля щорічно збільшувалися. Так, у 2022 році відбулося зростання на 23%. У 2023 році теж відбулося стрімке зростання на 61% та показник зростання інвестиційного портфеля склав 130%.

Страхові компанії є особливими суб'єктами господарювання, які акумулюють майнові інтереси страхувальників в особі фізичних та юридичних осіб. Основним завданням страхових компаній є підтримання стійкого фінансового стану, що характеризується сукупністю показників, які відображають достатність, розподіл та ефективність використання капіталу, з метою забезпечення надійності діяльності компанії. Підтримання стійкого фінансового стану є запорукою виконання зобов'язань страховика перед клієнтами та партнерами, а також основою для розвитку та зміцнення його позицій на ринку.

Проаналізуємо показники оцінки фінансової стійкості страхової компанії в табл. 2.8 [30].

Таблиця 2.8 – Показники фінансової стійкості ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30]

Показники	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Власні обігові кошти (функціонуючий капітал)	71 210 500	80 075 900	99 373 400	28 162 900	39,55%
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,61	0,73	0,36	-0,25	-40,98%
Коефіцієнт фінансової залежності	1,62	1,55	2,10	0,48	29,63%
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,40	0,34	0,77	0,37	92,50%
Коефіцієнт фінансування	0,55	0,61	0,69	0,14	25,45%

Продовження таблиці 2.8

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,81	0,82	1,10	0,29	35,80%
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,88	1,20	1,28	0,40	45,45%

Джерело: складено на основі [30]

З табл. 2.8 можемо побачити, що власні обігові кошти (функціонуючий капітал) у 2021 році становили 71 210 500 тис. грн, у 2022 році вони зросли до 80 075 900 тис. грн, а у 2023 році досягли 99 373 400 тис. грн. Порівняно з 2021 роком, у 2023 році спостерігалось зростання власних обігових коштів на 28 162 900 тис. грн, що становить 39,55% у відносному вираженні.

Коефіцієнт платоспроможності (автономії) у 2021 році складав 0,61, у 2022 році зріс до 0,73, проте у 2023 році зазнав значного зниження до 0,36, що свідчить про зменшення частки власного капіталу в загальній сумі активів на 40,98% порівняно з 2021 роком.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2021 році становив 1,62, у 2022 році - 1,55, а у 2023 році зріс до 2,10, що означає збільшення залежності від зовнішнього фінансування на 29,63% порівняно з 2021 роком.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу збільшується з 0,40 у 2021 році до 0,77 у 2023 році, що відповідає збільшенню відношення зовнішнього фінансування до загальної суми зобов'язань на 92,50%.

Коефіцієнт фінансування, що відображає відношення власного капіталу до позикового, становить 0,69 у 2023 році, що на 25,45% вище, ніж у 2021 році (0,55).

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами збільшився з 0,81 у 2021 році до 1,10 у 2023 році, що свідчить про те, що покриття оборотних активів власними джерелами коштів збільшилося на 35,8%.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшується з 0,88 у 2021 році до 1,28 у 2023 році, що свідчить про збільшення на 45,45% відношення оборотних активів до загальної суми власних коштів.

На основі аналізу фінансового стану можна сказати, що відносні показники фінансової стійкості страхової компанії свідчать про те, що її діяльність фінансується переважно за рахунок власного капіталу, що є позитивним фактором для забезпечення фінансової стійкості. Для підвищення фінансової стійкості рекомендується збільшити частку довгострокових зобов'язань у фінансуванні поточних потреб та прискорити оборотність запасів з метою зменшення їх залишків.

2.3. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»

Відновлення економіки України та подолання кризи безпосередньо пов'язане із залученням інвестицій для подолання структурних дисбалансів і технологічної відсталості.

Страхові компанії, як фінансові посередники, відіграють важливу роль в економічній системі країн з перехідною економікою, зокрема й України, забезпечуючи потужне фінансування національної економіки. При цьому інвестиційні ресурси, акумульовані на страховому ринку, сприяють стабілізації макроекономіки, вирішенню соціальних проблем і підвищенню ефективності вітчизняної економіки.

Аналіз поточного стану формування та використання інвестиційних ресурсів українських страхових компаній дає змогу виявити проблеми в цьому процесі та запропонувати шляхи їх вирішення.

Інвестиційна діяльність є одним із трьох основних напрямів бізнесу, поряд із підприємницькою та фінансовою діяльністю. Залежно від виду економічної діяльності компанії мають законодавчі обмеження на цю діяльність, проте з міркувань "безпеки, прибутковості, ліквідності та диверсифікації" страховим компаніям дозволено інвестувати в страхові резерви.

Одним з основних відносних показників фінансових результатів є показник рентабельності, оскільки саме цей показник показує відношення прибутку до витрат і обсяг діяльності. Показники рентабельності наведені в табл. 2.9 [30].

Таблиця 2.9 – Показники рентабельності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30]

Показники	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне	відносне
Рентабельність операційної діяльності	18,46	16,65	19,72	1,26	6,83%
Валова рентабельність продажу	51,55	45,67	43,76	-7,79	-15,11%
Рентабельність активів	32,45	16,12	22,68	-9,77	-30,11%
Рентабельність власного капіталу	31,15	21,80	39,65	8,50	27,29%
Рентабельність оборотних активів	23,15	17,85	22,57	-0,58	-2,51%

Джерело: складено на основі [30]

Аналізуючи показники рентабельності у табл. 2.9, можемо зробити висновки, що рентабельність операційної діяльності у 2021 році становила 18,46%, у 2022 році вона дещо знизилась на 1,81% та склала 16,65%, але у 2023 році зросла на 3,07% та склала 19,72%. Загалом показник рентабельності збільшився на 6,83% у період з 2021 по 2023 рік.

Валова рентабельність продажу демонструє тенденцію до зниження. У 2021 році вона складала 51,55%, у 2022 році зменшилася на 5,88% та склала 45,67%, у 2023 році також зменшилася на 1,91% та становила 43,76%. Зниження на 15,11% у 2023 році порівняно з 2021 роком може бути пов'язане зі збільшенням виробничих витрат та обсягів реалізації продукції.

Рентабельність активів протягом 2021-2022 року знизилася на 16,33% та у 2022 році склала 16,12%, а протягом 2022-2023 відбулося зростання на 6,56% та у 2023 році рентабельність становила 22,68%. З 2021 по 2023 рік загальне зниження становить 30,11%.

Рентабельність власного капіталу становить 31,15% у 2023 році, у 2022 році вона дещо знизилась до 21,8%, однак у 2023 році зросла до 39,65%, що на 27,29% вище, ніж у 2021 році.

Рентабельність оборотних активів у 2021 році становила 23,15%, у 2022 році вона знизилася до 17,85%, а у 2023 році дещо відновилася до рівня 22,57%. Однак, порівняно з 2021 роком, у 2023 році цей показник був на 2,51% нижчим.

Використання ресурсів, швидкість обороту та інтенсивність обороту є показниками ділової активності страхових компаній. Високий рівень ділової активності страхової компанії може привабити потенційних інвесторів. Ділова активність є однією з найважливіших характеристик страхової компанії, яку можна виміряти за допомогою низки показників.

Розрахунок показників ділової активності наведено у табл. 2.2.6 [30].

Таблиця 2.10 – Аналіз показників ділової активності СК «Арсенал Страхування за 2021-2023 рр. [30]

Показники	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Коефіцієнт оборотності активів	0,76	1,42	1,49	0,73	96,05%
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,82	1,56	1,68	0,86	104,88%
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	17,04	14,47	9,60	-7,44	-43,66%
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,37	2,62	3,80	0,43	12,76%
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,19	2,27	2,37	1,18	99,16%

Джерело: складено на основі [30]

З табл. 2.10 можемо спостерігати, що частка оборотних виробничих фондів в оборотних активах у 2021 році становила 0,0010, у 2022 році вона дещо зросла до 0,0012, а у 2023 році досягла 0,0014. Порівняно з 2021 роком, у 2023 році цей показник збільшився на 40%.

Частка оборотних засобів в активах у 2021 році становила 0,88, у 2022 році вона знизилася до 0,67, а у 2023 році відновилася до рівня 0,78. Проте, порівняно з 2021 роком, у 2023 році цей показник був на 11,36% нижчим.

Коефіцієнт зносу основних засобів демонструє тенденцію до зростання: у 2021 році він становив 0,33, у 2022 році – 0,37, а у 2023 році зріс до 0,42. Порівняно з 2021 роком, у 2023 році коефіцієнт зносу збільшився на 0,09 або на 25,75%.

Коефіцієнт мобільності активів у 2021 році становив 3,67, у 2022 році зріс до 4,1, а у 2023 році досяг рівня 4,69. У період 2021-2023 років відбулося зростання показника на 27,79%.

Розрахунок показників ліквідності, наведених у табл. 2.2.7 є невід’ємною і важливою складовою аналізу фінансового стану страхової компанії. Аналіз ліквідності страхових компаній проводиться з використанням ряду фінансових показників, які дозволяють порівнювати вартість поточних активів з сумою поточних зобов’язань, що розрізняються ступенем ліквідності.

Таблиця 2.11 – Аналіз показників ліквідності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30]

Показники	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне	відносне
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,542	2,052	2,732	0,19	107,47%
Коефіцієнт швидкої ліквідності	5,039	4,378	4,787	-0,25	94,99%
Коефіцієнт покриття	5,043	4,380	4,789	-0,25	94,97%
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,629	0,607	0,721	0,09	114,67%

Джерело: складено на основі [30]

З розрахунку табл. 2.11 можна зробити висновок, що коефіцієнт абсолютної ліквідності перевищував нормативне значення $>0,2-0,35$ протягом 2021-2023 рр. Так, у 2022 році відбулося зменшення коефіцієнта на 0,49 у порівнянні з минулим роком та склав 2,052, а у 2023 році відбулося зростання коефіцієнта на 0,68 та склав

2,732. Загалом, протягом аналізованого періоду коефіцієнт ліквідності збільшився у 1,07 разів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також перевищував нормативні значення протягом 2021-2023 рр. Так, у 2021 році становив 5,029, у 2022 зменшився до 4,378, а у 2023 знову зріс та становив 4,787. Протягом аналізованого періоду показник збільшився на 94,99%.

Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності) демонструє аналогічну динаміку. У 2021 році показник склав 5,043, у 2022 році знизився до 4,380, а у 2023 відбулося підвищення показника до 4,789. Загалом, протягом аналізованого періоду коефіцієнт ліквідності збільшився у 0,95 разів.

Коефіцієнт критичної ліквідності у 2021 році становив 0,629, у 2022 році він дещо знизився до 0,607, але у 2023 році зріс до 0,721. За аналізований період цей показник збільшився у 1,14 разів.

Загалом, аналіз виявив негативну тенденцію у динаміці показників ліквідності протягом звітного періоду. Це вказує на певні труднощі, які компанія може відчувати у процесі погашення своїх короткострокових зобов'язань у найближчій перспективі.

Показник дохідності власного капіталу показує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку страхова компанія може отримати з однієї гривні власного капіталу. Розглянемо у табл. 2.12 динаміку дохідності власного капіталу.

Таблиця 2.12 – Динаміка дохідності власного капіталу у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» протягом 2021-2023 рр. [30]

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Чистий прибуток, тис. грн	8 480 500	9 184 200	13 240 700
Обсяг власного капіталу протягом року, тис. грн	39 982 200	48 320 800	57 607 800
Показник дохідності власного капіталу	21,21%	19,01%	22,98%

Джерело: складено на основі [30]

З табл. 2.12 видно, що страхова компанія «Арсенал Страхування» за рахунок зростання суми власного капіталу та зниження чистого прибутку досягає зменшення показника дохідності власного капіталу до 2022 року, а надалі відбулося збільшення показника за рахунок збільшення суми власного капіталу, а також зростання чистого прибутку. Так, у 2022 році показник знизився на 2,2% і становив 19,01%, а у 2023 році зріс на 3,98% і становив 22,98%. Загалом коефіцієнт збільшився на 1,77% у період з 2021 по 2023 рік.

Показник дохідності інвестицій показує рентабельність фінансових вкладень. Розглянемо у табл. 2.13 динаміку дохідності інвестицій у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30].

Таблиця 2.13 – Динаміка дохідності інвестицій у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» протягом 2021-2023 рр., тис. грн. [30]

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Фінансовий результат від фінансової діяльності, тис. грн	53 136 500	43 757 400	48 610 500
Обсяг фінансових інвестицій протягом року, тис. грн	59 857 200	76 671 200	59 170 000
Показник дохідності інвестицій	88,77%	57,07%	82,15%

Джерело: складено на основі [30]

З табл. 2.13 можемо зробити висновок, що дохідність інвестицій у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» коливається. У 2021 році показник становив 88,77%, у 2022 році зменшився на 31,7% та склав 57,07%, а у 2023 році значно зріс на 25,08% у порівнянні з 2022 роком та склав 82,15%. Відповідно до загальних страхових показників, цей коефіцієнт має бути вищим за 10%, що означає, що страхова компанія має високу рентабельність інвестицій. Це свідчить про те, що компанія ефективно управляє своєю інвестиційною діяльністю, але з огляду на значний спад у 2022 році, компанії необхідно зосередитися на фінансових показниках.

У табл. 2.14 розглянемо динаміку частки страхових резервів в активах компанії за 2021-2023 рр. [30].

Таблиця 2.14 – Динаміка частки страхових резервів в активах у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» протягом 2021-2023 рр., тис. грн. [30]

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Чисті страхові резерви, тис. грн	127 928 500	142 269 700	146 631 300
Активи, тис. грн	195 394 500	224 993 600	245 547 500
Показник чистих страхових резервів	65,47%	63,23%	59,72%

Джерело: складено на основі [30]

Табл. 2.14 показує, що чисті страхові резерви ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» постійно зростали. У 2022 році становили 142 269 700 тис. грн, що на 14 341 200 тис. грн більше ніж у попередньому році, у 2023 році – 146 631 300 тис. грн, що на 4 361 600 тис. грн більше ніж у попередньому році. Загалом, чистий страховий резерв за 3 роки збільшився на 18 702 800 тис. грн або у 1,15 рази.

Активи компанії також показали позитивну динаміку зростання. У 2022 році вони склали 224 993 600 тис. грн, що на 29 599 100 тис. грн більше ніж у попередньому році, у 2023 році – 245 547 500 тис. грн, що на 20 553 900 тис. грн більше ніж у попередньому році. Загалом, за 3 роки активи компанії зросли на 50 153 000 тис. грн або у 1,26 рази.

Протягом аналізованого періоду частка страхових резервів в активах зменшилася. Так, у 2022 році страхові резерви становили 63,23% активів, що на 2,24% менше ніж у попередньому році, у 2023 році показник зменшився на 3,52% у порівнянні з 2022 роком, досягнувши 59,72%. Загалом відбулося зниження частки на 5,76%.

У табл. 2.15 розглянемо показники інвестиційного капіталу ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр.

Таблиця 2.15 – Динаміка показників інвестиційного капіталу СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр., тис. грн. [30]

Показники	Значення за роками, тис.грн		
	2021	2022	2023
Страхові платежі	124 778 500	178 227 800	164 787 600
Фінансові доходи	4 970 700	6 031 600	8 781 800
- доходи від участі в капіталі	293 271	355 864	518 126
- доходи за облігаціями	880 472	1 068 391	1 555 541
- доходи від депозитів	3 796 957	4 607 345	6 708 133
Страхові резерви	127 928 500	142 269 700	146 631 300
Фінансовий результат (чистий прибуток)	8 480 500	9 184 200	13 240 700

Джерело: складено на основі [30]

З аналізу даних, який представлений у табл. 2.15 можна побачити, що страхові платежі ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» збільшилися у 2022 році на 53 449 300 тис. грн у порівнянні з 2021 роком та становили 178 227 800 тис. грн, а у 2023 році зменшились на 13 440 200 тис. грн порівняно з попереднім роком та склали 164 787 600 тис. грн.

Фінансові доходи у 2022 році становили 6 031 600 тис. грн, що на 1 060 900 тис. грн більше ніж у попередньому році, у 2023 році – 8 781 800 тис. грн, що на 2 750 200 тис. грн більше ніж у 2022 році. У період 2021-2023 років більша частина доходів надходила від облігацій та депозитів.

Розглядаючи фінансові результати страхової компанії «Арсенал Страхування» відзначимо зростання чистого прибутку за період 2021-2023 рр. Так, за період 2021-2022 рр. відбулося збільшення з 8 480 500 тис. грн до 9 184 200 тис. грн, тобто на 8,3%. Аналогічно, за 2022-2023 рр. теж відбулося зростання на 4 056 500 тис. грн, або на 44,17%. Враховуючи, що компанія має стабільний чистий прибуток протягом останніх трьох років, можна сказати, що такий результат свідчить про стійке джерело фінансування. Навіть у складних умовах українського страхового ринку страхова компанія здатна проводити інвестиційну політику, яка дозволяє їй працювати прибутково.

У табл. 2.16 розглянемо надходження за результатами інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30].

Таблиця 2.16 – Динаміка надходжень за результатами інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр., тис. грн. [30]

Показники	Значення за роками, тис.грн		
	2021	2022	2023
Надходження від реалізації:			
- фінансових інвестицій	13 719 700	3 366 000	340 500
- необоротних активів	-	-	-
Надходження від отриманих:			
- відсотків	2 651 500	3 926 100	8 980 900
- дивідендів	-	-	-
Надходження від деривативів	-	-	-
Надходження від погашення позик	15 457 200	7 967 600	22 164 000
Інші надходження	59 200	-	-
Усього надходжень за результатами інвестиційної діяльності	31 887 600	15 259 700	31 485 400

Джерело: складено на основі [30]

Аналіз даних табл. 2.16 показує, що надходження від фінансових інвестицій були присутні у 2021 році та становили 13 719 700 тис. грн, у 2022 році – значно зменшились на 10 353 700 тис. грн та склали 3 366 000 тис. грн, у 2023 році теж відбулося зниження на -3 025 500 тис. грн у порівнянні з минулим роком та склали 340 500 тис. грн. Загалом за період 2021-2023 рр. відбулося значне скорочення надходжень від фінансових інвестицій на 13 379 200 тис. грн або на 97,52%.

Надходження від отриманих відсотків мають з кожним роком позитивну тенденцію. Так у 2022 році вони становили 3 926 100 тис. грн, що на 1 274 600 тис. грн більше, ніж у попередньому році, у 2023 році – 8 980 900 тис. грн, що на 5 054 800 тис. грн більше, ніж у 2022 році. Усього за період 2021-2023 рр. надходження зросли на 6 329 400 тис. грн.

Протягом звітного періоду доходів від деривативів не було.

Надходження від погашення позик коливались протягом 2021-2023 рр. Так у 2021 році вони становили 15 457 200 тис. грн, у 2022 році відбулося зниження на 7 489 600 тис. грн до 7 967 600 тис. грн, а у 2023 році відбулося зростання на 14

196 400 тис. грн у порівнянні з 2022 роком та становили 22 164 000 тис. грн. Усього надходження від погашення позик зросли на 6 706 800 тис. грн, або на 43,39%.

Інші надходження присутні лише у 2021 році та становили 59 200 тис. грн.

Загалом надходження у результаті інвестиційної діяльності за період 2021-2023 рр. мали позитивну тенденцію, лише у 2022 році відбулося зниження майже у 2 рази у порівнянні з 2021 роком. У 2021 році вони були на рівні 31 887 600 тис. грн, у 2022 році – 15 259 700 тис. грн, але у 2023 році показник зріс у 2 рази та склав 31 485 400 тис. грн.

Як наслідок, страхові компанії почали швидко відновлювати свою інвестиційну діяльність з метою отримання доходу від фінансових інвестицій, але їм все ще потрібно приділяти більше уваги інвестиційній діяльності, перш ніж вони зможуть отримувати дивідендний дохід.

У табл. 2.17 розглянемо витрати за результатами інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30].

Таблиця 2.17 – Динаміка витрат за результатами інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30]

Показники	Значення за роками, тис.грн		
	2021	2022	2023
Витрачання на придбання:			
- фінансових інвестицій	-3 536 420	-3 338 600	-5 972 200
- необоротних активів	-194 100	-2 322 400	-141 500
Виплати за деривативами	-	-	-
Витрачання на надання позик	-17 142 400	-12 647 600	-16 710 400
Інші платежі	-21 800	-23 600	-22 300
Усього витрати за результатами інвестиційної діяльності	-20 894 720	-18 332 200	-22 846 400

Джерело: складено на основі [30]

Аналіз даних табл. 2.17 показує, що витрати на придбання фінансових інвестицій мають тенденцію до зменшення у 2021-2022 роках і знову зростають у 2022-2023 роках. Так у 2021 році вони становили 3 536 420 тис. грн, що на 197 820 тис. грн менше ніж у попередньому році, а у 2023 році – 5 972 200 тис. грн, що на 2 435 780 тис. грн більше ніж у попередньому році. Загалом витрати на придбання

фінансових інвестицій зменшились протягом аналізованого періоду на 2 435 780 тис. грн, або на 68,88%.

Витрачання на придбання необоротних активів коливаються. У 2022 році становили 2 322 400 тис. грн, що на 2 128 300 тис. грн більше ніж минулого року, у 2023 році становили 141 500 тис. грн, що на 2 180 900 тис. грн більше ніж попереднього року.

Той факт, що «Арсенал Страхування» не витрачає гроші на деривативи, означає, що вона не отримує прибутку, а отже, не ризикує. Це свідчить про те, що страхова компанія намагається уникати ризиків.

Витрачання на надання позик коливаються протягом аналізованого періоду. За період 2021-2022 рік вони знизилися на 4 494 800 тис. грн та у 2022 році становили 12 647 600 тис. грн, у період 2022-2023 рр навпаки зросли на 4 062 800 тис. грн та у 2023 році склали 16 710 400 тис. грн. Загалом витрачання на надання позик за період 2021-2023 рр зменшилися на 432 000 тис. грн, або на 2,52%.

Щодо інших платежів, то у 2022 році вони склали 23 600 тис. грн, що на 1 800 тис. грн більше ніж у 2021 році, а у 2023 році зменшилися на 1 300 тис. грн та склали 22 300 тис. грн. Загалом за 2021-2023 рр. відбулося зростання на 500 тис. грн, або на 2,29%.

Таким чином, можна зробити висновок, що компаніям слід шукати відповідні напрямки для фінансових інвестицій. Наприклад, це можуть бути короткострокові інвестиції з можливістю збільшення вартості цих вкладень з метою максимізації прибутку і, відповідно, збільшення чистого результату.

У табл. 2.18 розглянемо динаміку чистого руху коштів за результатами інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» [30].

Таблиця 2.18 – Динаміка чистого руху коштів за результатами інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. [30]

Показники	Значення за роками, тис.грн		
	2021	2022	2023
Надходження	31 887 600	15 259 700	31 485 400
Витрати	-20 894 720	-18 332 200	-22 846 400
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-10 992 880	-3 072 500	8 639 000

Джерело: складено на основі [30]

З табл. 2.18 спостерігаємо, що за рахунок надходжень та витрат у результаті інвестиційної діяльності, чистий рух грошових коштів від даної діяльності у період 2021-2022 рр. мав негативну тенденцію, а у період 2022-2023 рр. показник значно покращився. Збиток спостерігався у 2021 році у розмірі 10 992 880 тис. грн, у 2022 році – 3 072 500 тис. грн, лише у 2023 році відбувся прибуток та склав 8 639 000 тис. грн. Тобто, у 2022 році у порівнянні з 2021 роком відбулося досить значне зростання – на 7 920 380 тис. грн, у 2022 році теж відбулося стрімке зростання на 11 711 500 тис. грн.

Отже, можна зробити висновок, що у 2021-2022 роках ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» скоротило інвестиційні витрати, оскільки не досягло очікуваної прибутковості, що призвело до збитку від інвестиційної діяльності. У 2022 році страховик зміг досягти позитивного чистого потоку від інвестиційної діяльності за рахунок скорочення інвестицій у більш безпечні напрямки. Однак у 2023р. ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» суттєво збільшила інвестиційні витрати, що призвело до перевитрат доходів та збільшення чистого грошового потоку, незважаючи на зростання доходів.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

3.1. Фактори, які стримують інвестиційну діяльність страхових компаній

Страхові компанії мають вагомий вплив на розвиток інвестиційної сфери на рівні економіки в двох ключових аспектах. По-перше, вони функціонують як стимулятори інвестиційної активності, оскільки в процесі своєї операційної діяльності страхують економічні інтереси різних осіб, що сприяє активізації їх інвестиційних зусиль. По-друге, вони є активними учасниками фінансового ринку, накопичуючи значні грошові кошти у вигляді страхових резервів та виступаючи безпосередніми інвесторами.

Не менш суттєве значення має інвестиційна стратегія страхових компаній на рівні окремих підприємств, яка впливає на їхню ефективність та конкурентоспроможність. Інвестиції у страхові резерви лежать в основі надання страхових послуг, визначають якість цих послуг та позицію на ринку. Вони також впливають на ключові параметри страхових продуктів, включаючи собівартість та виконання зобов'язань перед клієнтами відповідно до узгоджених умов виплат.

Інвестиції у страхові резерви дають можливість власникам страхових компаній самостійно розвивати та управляти своїм бізнесом, а також залучати кошти для зміцнення власних ресурсів. Це особливо важливо у світлі підвищення вимог до регулятивного капіталу страхових організацій [17, 32].

Окрім сприяння економічному зростанню шляхом надання довгострокового фінансування іншим фінансовим установам, страхові компанії відіграють важливу роль у згладжуванні короткострокових коливань у фінансовій системі та стабілізації фінансових ринків під час криз і турбулентності.

Це особливо стосується компаній зі страхування життя, оскільки вони мають довгострокові зобов'язання. Це дозволяє їм обирати довгострокові інвестиційні стратегії.

У періоди макроекономічної нестабільності страховики розглядають дві основні інвестиційні стратегії. По-перше, якщо страховики прибуткові, вони можуть продовжувати надавати страхові послуги і реінвестувати отримані кошти у фінансові активи, таким чином сприяючи підтримці цін на фінансових ринках. По-друге, якщо страховики не можуть отримати прибуток від збільшення кількості страхових виплат, вони можуть допомогти запобігти або пом'якшити наслідки фінансової кризи, виплачуючи страхові відшкодування компаніям та приватним особам.

Взаємозв'язок між портфелями страхових компаній та національним ВВП відображає ефективність цього механізму та важливість страхової галузі [32, 33].

Страхові компанії, які залучені у традиційній страховій справі, виявили стійкість до фінансового шоку, спровокованих кризою, епідемією, військовими діями і залишилися досить непошкодженими. Аналіз страхового ринку України відображає подібну тенденцію до збільшення пропорцій інвестиційного портфеля відносно ВВП, хоча в менших розмірах. Внаслідок недостатнього розвитку страхового ринку страхові компанії не могли здійснити ефективний вплив на фінансовий сектор країни та стабілізувати ситуацію.

Зважаючи на можливу майбутню економічну нестабільність, важливо звернути увагу на розвиток українського страхового ринку і, зокрема, на інвестиційну діяльність страхових компаній як ефективний інструмент управління ризиками, акумуляції та розміщення фінансових ресурсів [21].

Ситуація на українському страховому ринку характеризується тим, що страхові компанії зосереджуються переважно на страхувальній діяльності і в значно меншій мірі на інвестуванні, що зумовлено рядом обмежуючих факторів:

- 1) внутрішні (низький рівень страхових виплат, обмежена капіталізація страхового ринку, нестача кваліфікованих фахівців у сфері інвестицій);
- 2) зовнішні:

- економічні (низький рівень економічного розвитку та життя населення);
- політичні (нестабільність у політичній сфері, корупція у державних органах);
- законодавчі (недосконале регулювання та податкове законодавство, недостатня прозорість у фінансовій звітності);
- ринкові (недорозвиненість фондового ринку, відсутність довгострокових фінансових інструментів, високі ризики та низька прибутковість інвестицій);
- культурні (недовіра до страхових компаній, низький рівень страхової культури).

3.2. Напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду

Страховий ринок є однією з найбільш динамічних частин економіки і може стати важливою складовою фінансово-інвестиційних механізмів. Незважаючи на свою важливість у сучасному житті, страхування не змогло забезпечити життєздатність бізнесу та впевненість населення у завтрашньому дні, а обсяги страхових операцій залишаються низькими.

У розвинених країнах страховий ринок розглядається як стратегічний сектор для економічного зростання, оскільки страхування впливає на економічне середовище, підвищує рівень життя шляхом надання надійного страхового захисту, сприяє збільшенню інвестиційного потенціалу та національного багатства.

Впровадження міжнародних стандартів страхування в Україні є важливим кроком на шляху до інтеграції страхового ринку країни у світове співтовариство.

Однак це можливо лише за умови врахування внутрішніх можливостей країни (наприклад, економічної та політичної стабільності, правової бази).

Розвиток страхового сектору значною мірою залежить від держави, яка може впливати на розвиток конкурентних страхових ринків за допомогою різних засобів. Державне регулювання страхової діяльності має бути спрямоване на підвищення якості регулювання, запобігання неплатоспроможності страховиків та врахування інших аспектів, що сприяють розвитку страхового сектору [34].

Необхідне оновлення законодавства та регулятивних правил у сфері страхування, а також розробка методичних вказівок є важливими кроками для забезпечення ефективності страхової діяльності.

В інших країнах основний підхід до страхування базується на використанні страхування в різних виробничих секторах та у фінансово-кредитній системі.

Наприклад, структура страхового ринку Польщі відрізняється від української за кількістю компаній, часткою страхування життя та загального страхування, наявністю товариств взаємного страхування, ступенем монополізації ринку, часткою іноземного капіталу в статутному капіталі страхових компаній, а також наявністю значних філій іноземних страхових компаній, а не лише компаній з іноземним капіталом.

Іншими гравцями польської страхової інфраструктури є страхові агенти, страхові гарантійні фонди та фонди підготовки страхових кадрів. Згідно із Законом про страхування, представник страхувальника і страховий гарантійний фонд є обов'язковими інститутами. Представники страхувальників відповідають за розгляд скарг і запитів страхувальників щодо поведінки страховиків і недержавних пенсійних фондів, а також за аналіз проєктів правових документів, що стосуються страхового ринку. Консультанти страхувальників та їхній персонал фінансуються за рахунок державних внесків страховиків і недержавних пенсійних фондів [35].

Фонд страхової освіти є добровільною структурою, заснованою Речником застрахованих з метою підвищення рівня страхової культури серед населення та поширення знань про страхування. Фонд існує з 1998 р. і здійснює різні проєкти,

зокрема щорічний конкурс студентських робіт зі страхової тематики, переможці якого публікуються в «Страховій газеті».

Український страховий ринок, на відміну від польського, не має подібних інституцій в своїй інфраструктурі. Проте наявність таких структур, як Речник застрахованих та Фонд страхової освіти, була б корисною для розвитку українського страхового ринку.

Важливою частиною структури польського страхового ринку є Фонд страхових гарантій, який діє на підставі Закону про обов'язкове страхування, Закону про Фонд страхових гарантій та Польського агентства автомобільного страхування. Фонд виконує дві основні функції: по-перше, виплачує компенсації за нещасні випадки, що сталися на території Польщі на підставі полісів обов'язкового страхування цивільної відповідальності перед третіми особами та фермерами, і, по-друге, покриває збитки у разі неплатоспроможності страхових компаній. Фонд також може надавати фінансову підтримку страховим компаніям, яким тимчасово не вистачає коштів для оплати полісів обов'язкового страхування.

Для порівняння, у Сполучених Штатах Америки немає єдиної системи страхування на рівні штатів, кожен штат має власне страхове законодавство. Страхові компанії мають значні повноваження у формуванні своєї політики, визначенні розмірів платежів та інших аспектів [36, 37].

Діяльність страховиків у США ретельно аналізується консалтинговими організаціями, такими як A.M. Best, Moody's і Standard & Poor's, які щокварталу оприлюднюють рейтинги страхових організацій за їхню надійність та фінансову стійкість. Основні критерії, які використовуються в аналізі, - це фінансовий стан страховика, рівень обслуговування, андеррайтинг та інші фактори ефективності.

Розглянемо детальніше страховий ринок Великобританії. Згідно з певними статистичними даними, страховий ринок Великобританії досі залишається одним з найсильніших у світі. Британські страхові компанії діють у 43 країнах, а майже 10% усіх страхових премій у світі надходять на їхні рахунки.

Інституційна структура страхового ринку у Великобританії включає акціонерні товариства, товариства взаємного страхування, а також філії та

представництва іноземних страхових компаній. Згідно з директивами Європейського Союзу, страхові компанії не можуть займатися будь-якою іншою діяльністю.

Однією з ключових особливостей британського страхового ринку є система захисту страхувальників та відповідний страховий фонд, який формується за рахунок страхових організацій. Рівень відрахувань до цього фонду базується на розмірі страхової премії після відрахування податків, який страховик збирає за угодами страхування. У разі банкрутства страхової компанії, кошти з цього фонду використовуються для компенсації частково або повністю збитків страхувальників за угодами обов'язкового страхування [38, 39].

Страховий ринок Німеччини також має свої особливості. Спочатку, існує тісний зв'язок між страховим бізнесом та великим промисловим капіталом, а також широко поширена участь в капіталі та управлінні. По-друге, страховий ринок Німеччини під суворим контролем держави. І, нарешті, варто відзначити банкострахування, коли страхові компанії надають банківські послуги разом із послугами страхування. Німеччина є визнаним світовим центром перестрахування, і страхові компанії багатьох країн світу скористалися їхніми послугами.

Щодо майбутнього розвитку перестрахування в Україні, його перспектива пов'язана з розвитком страхових посередників та створенням центральних та регіональних об'єднань. Проте, аналізуючи ситуацію на страховому ринку, варто відзначити відсутність інфраструктури страхового посередництва. Проблеми, які ускладнюють розвиток цього сегменту, охоплюють відсутність чіткої державної концепції та програми для формування інституту страхових посередників, недооцінку ролі страхового посередника у покращенні якості страхових послуг, відсутність страхової культури серед громадян та керівників підприємств, а також негативне ставлення суспільства до послуг посередництва та страхування загалом. Створення інфраструктури страхового посередницького ринку має ґрунтуватися на таких основних принципах, як самостійність у фінансуванні, високий професіоналізм, принципи демократії, безполітичність, толерантність та чесність [40].

Швейцарський страховий ринок характеризується щільним поєднанням національного та іноземного капіталу. Багато страхових компаній є транснаціональними корпораціями з великою присутністю за кордоном. Швейцарські страхові установи характеризуються активною інвестиційною діяльністю на ринках капіталу, причому більшість активів мають форму кредитів та інвестицій в облігації.

У розвинених країнах існують організації, відповідальні за підтримку та нагляд за страховими компаніями. Україна також потребує подібних організацій, оскільки їй необхідно розвивати спеціалізовані служби, такі як інспектори, спеціалізовані менеджери, консультанти з питань ризиків та врегулювання збитків. Ці служби мають бути оснащені спеціалізованим технічним обладнанням і технікою, що відповідає сучасним стандартам.

Важливим аспектом системи підготовки страховиків є вища школа, що становить перспективу для України. У розвинених країнах існує мережа навчальних закладів, таких як Нью-Йоркський страховий коледж у США, The Chartered Insurance Institute в Англії, та Ecole de Assurance во Франції. Ці навчальні заклади пропонують програми бакалаврату та магістратури з фінансів, управління бізнесом, актуарних наук та інших спеціалізацій у галузі страхування [41].

Важливо врахувати, що страхові компанії шукають спеціалістів різних напрямків, таких як менеджери, правники, актуарії та фінансисти. Інвестиційна стратегія страхових компаній залежна від їх фінансового стану, а точніше платоспроможності, яка залежить від формування страхових резервів. Важливість цих резервів полягає у тому, що вони є основою для інвестиційної діяльності. З метою покращення нагляду та контролю за платоспроможністю страховиків, Європейська Комісія розробила концепцію «Solvency II». Ця система базується на аналізі регулювання страхового сектору у різних країнах і враховує повний комплекс страхових ризиків, таких як інвестиційний, ризик з довготривалим врегулюванням збитків, ринковий та кредитний ризики. Однією з ключових концепцій «Solvency II» є Risk-Based Capital (RBC), яка передбачає належний

капітал для покриття кожного виду ризику, що обчислюється за допомогою вагових коефіцієнтів [42].

Система «Solvency II» містить три ключові складові:

1) Перша складова полягає у кількісних вимогах, які охоплюють формування технічних резервів і обсяг власного капіталу, що включає:

- мінімальні вимоги до капіталу (MCR), порушення яких може призвести до негайного відкликання ліцензії на страхову діяльність;

- вимоги до капіталу для забезпечення платоспроможності (SCR), при недотриманні яких органи нагляду можуть вжити заходів, включаючи вимогу щодо фінансового оздоровлення, обмеження використання активів та інші санкції.

2) Друга складова включає якісні вимоги, які враховують стратегії, бізнес-процеси та ризики страховика. Якщо оцінка рівня капіталу недостатня, наглядові органи можуть вимагати його збільшення та застосовувати санкції до керівництва та власників компанії. Крім того, кожен страховик повинен мати власну систему оцінки ризиків та платоспроможності.

3) Третя складова – це ринкова прозорість, що передбачає щорічне публікування страховиками звітів про їх фінансовий стан. Ці звіти включають інформацію про бізнес-операції, системи корпоративного управління, оцінку ризиків та платоспроможності, методи оцінки активів і зобов'язань, а також інші важливі показники, такі як MCR та SCR.

Із аналізу ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» стає очевидним, що для страхових компаній інвестиційна діяльність може стати більш прибутковою ніж операційна, принаймні таким чином компанії отримують прибуток. Проте, не дивлячись на це, існують численні недоліки, серед яких обмежене різноманіття напрямків для інвестування, низька дохідність інвестиційної діяльності через несистематичність та недостатню диверсифікацію портфеля, а також невідповідність інвестиційних практик розвиненим країнам. Додатково, важливими недоліками є відсутність інвестування в короткострокові інструменти та недостатність капіталізації страховиків, що обумовлено великою кількістю ризиків, які вони зазнають, зокрема, інвестиційними ризиками. Крім того,

проблему підсилює недостатня нормативно-правова база для повноцінного регулювання інвестиційної діяльності [30, 43].

Для покращення інвестиційної діяльності ПрАТ «Арсенал Страхування» та стимулювання зростання необхідно оптимізувати структуру інвестиційного портфеля, особливо частку надійних та дохідних інструментів з державною підтримкою. Доцільність такого підходу підтверджується результатами емпіричних досліджень, проведених провідними вітчизняними та зарубіжними науковцями в галузі страхового менеджменту

По-друге, важливим напрямком посилення інвестиційної діяльності ПрАТ «Арсенал Страхування» є впровадження сучасних методів оцінки та мінімізації інвестиційних ризиків на основі математичних моделей та технічної інформації. Це підвищить ефективність управління інвестиційним портфелем та дозволить завчасно виявляти та мінімізувати специфічні ризики.

По-третє, компанія повинна розробити та впровадити загальну інвестиційну стратегію, що базується на концепціях адекватної диверсифікації, управління ризиками та забезпечення належного рівня ліквідності та прибутковості інвестицій. Ця стратегія повинна включати конкретні цілі, завдання, методи та інструменти, пов'язані з інвестиційною діяльністю, а також механізми моніторингу та зміни стратегії у світлі розвитку ринку. Вона також повинна:

- розширити інвестиційну базу та визначити основні стратегічні напрями інвестування з метою ефективного розміщення наявних ресурсів;
- підвищити інвестиційний потенціал страховиків через вдосконалення управління ним, включаючи розробку функціональної моделі управління;
- створити ефективну систему внутрішнього контролю та управління ризиками, зокрема, інвестиційними, та розробити систему превентивних заходів;
- забезпечити, щоб інвестування відбувалось лише в ті активи та інструменти, ризики яких вони можуть адекватно ідентифікувати та контролювати;
- збалансувати інвестування таким чином, щоб гарантувати безпеку, ліквідність та рентабельність портфелю в цілому;

- проводити оцінку бізнес-планів, платоспроможності, ліквідності та конкурентоспроможності;
- встановити вимоги до оцінки обов'язкових та технічних резервів для кожного сегмента страхування;
- здійснювати перевірку розрахунків резервів та справедливої вартості активів;
- удосконалити нормативно-правову базу, що сприятиме підвищенню капіталізації та стійкості страхового ринку відповідно до вимог законодавства ЄС [38, 44].

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній бакалаврській роботі було розглянуто інвестиційну діяльність страхових компаній в Україні на прикладі ПрАТ «СК «Арсенал Страхування», було виявлено ключові проблеми та окреслено перспективні напрямки їх вдосконалення. За результатами дослідження можна зробити висновки, які вирішують завдання кваліфікаційної бакалаврської роботи:

1. Страхові компанії займають важливе місце на інвестиційному ринку завдяки значним фінансовим ресурсам, що надходять у вигляді страхових премій від страхувальників. Вони активно інвестують ці кошти з метою отримання інвестиційного доходу, управляючи диверсифікованими інвестиційними портфелями. Великий капітал страховиків дозволяє їм брати участь у різноманітних інвестиційних інструментах та фінансових продуктах, впливати на ціни та умови на ринку. Страхові компанії виконують важливу функцію у забезпеченні стабільності та розвитку економіки, інвестуючи в довгострокові проекти та сприяючи розвитку фінансових ринків.

2. Страхові компанії здійснюють інвестиційну діяльність шляхом розміщення сформованих страхових резервів у різні види активів відповідно до встановлених законодавством обмежень та вимог. Основними напрямками інвестування є банківські депозити, державні та корпоративні облігації, акції, нерухомість, іпотечні сертифікати, цінні папери іноземних емітентів та інвестиції у розвиток економіки України. Інвестиційний портфель страховика має бути диверсифікованим для забезпечення безпеки, прибутковості, ліквідності та зниження ризиків. Основними критеріями при виборі інвестицій є надійність, дохідність, строки погашення та зобов'язання перед страхувальниками. Метою такої інвестиційної діяльності є не лише отримання прибутку, а й забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії для виконання зобов'язань перед клієнтами.

3. Український страховий ринок має достатній фінансовий потенціал для здійснення інвестиційної діяльності завдяки значним обсягам акумульованих страхових резервів. Проте, реалізація цього потенціалу стримується низкою факторів, серед яких: нерозвиненість фінансового ринку та обмежена кількість надійних інвестиційних інструментів, недосконале законодавче регулювання, високі ризики інвестування, нестабільна політична та економічна ситуація в країні. Як наслідок, страховики віддають перевагу більш безпечним, але низькодохідним банківським депозитам, а не активному інвестуванню. Для повноцінної реалізації інвестиційного потенціалу страхового сектору необхідно здійснити комплексні реформи щодо розбудови сприятливого інвестиційного клімату, гармонізації законодавства до європейських норм, розвитку фондового ринку та посилення довіри населення до фінансових інституцій.

4. Спостерігається стійка тенденція до зменшення кількості страхових компаній, які працюють на ринку України – протягом 2019-2023 рр. їх кількість скоротилася на 118. Проте, незважаючи на це, обсяги страхових резервів у 2023 р. зросли порівняно з попереднім роком на 27,98% у співвідношенні до валових премій та на 27,89% – до чистих премій. Структура активів страхових компаній змінюється у бік збільшення частки банківських вкладів, державних цінних паперів, прав вимоги до перестраховиків та інвестицій в економіку України, що свідчить про перехід страховиків до наступного етапу розвитку інвестиційних операцій. Отже, незважаючи на скорочення кількості гравців, український страховий ринок демонструє ознаки зростання та посилення інвестиційної активності страхових компаній відповідно до вимог законодавства.

5. Компанія займає лідируючі позиції на страховому ринку, про що свідчить значний обсяг зібраних страхових премій та здійснених страхових виплат, особливо у сфері автострахування. Страхові резерви компанії демонструють стабільне зростання, що відображає розширення бізнесу та фінансову стійкість страховика. Структура активів, якими представлено страхові резерви, є диверсифікованою, з переважанням банківських вкладів, прав вимог до перестраховиків та цінних паперів, емітованих державою. Динаміка зростання

активів та інвестиційного портфеля компанії показує позитивну тенденцію протягом аналізованого періоду. Показники фінансової стійкості ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» свідчать про достатній рівень платоспроможності та забезпеченості власними коштами, хоча спостерігається певне зростання фінансової залежності від зовнішніх джерел фінансування. Загалом, діяльність страхової компанії на інвестиційному ринку України можна охарактеризувати як успішну та фінансово стабільну, що створює передумови для подальшого розвитку та зміцнення її ринкових позицій.

6. Проведений аналіз інвестиційної діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр. дозволяє зробити наступні висновки. По-перше, страхова компанія демонструє стабільне зростання основних фінансових показників, таких як чистий прибуток, активи та страхові резерви, що свідчить про її фінансову стійкість та потенціал для подальшого розвитку. По-друге, аналіз показників рентабельності та ліквідності виявив певні коливання протягом досліджуваного періоду, що вказує на необхідність оптимізації управління фінансовими ресурсами компанії. По-третє, інвестиційна діяльність ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» характеризується нестабільністю, оскільки у 2021-2022 рр. спостерігався негативний чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, тоді як у 2023 р. ситуація покращилася завдяки скороченню інвестиційних витрат та переорієнтації на більш безпечні напрямки інвестування. Таким чином, для подальшого успішного розвитку ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» необхідно зосередити увагу на вдосконаленні інвестиційної стратегії та пошуку оптимальних напрямків для фінансових вкладень з метою максимізації прибутку та мінімізації ризиків.

7. Незважаючи на потенційно важливу роль страхових компаній у стимулюванні інвестиційної активності та стабілізації фінансової системи, їх інвестиційна діяльність в Україні стримується низкою внутрішніх та зовнішніх факторів. До внутрішніх факторів відносяться низький рівень страхових виплат, обмежена капіталізація та нестача кваліфікованих кадрів. Зовнішні фактори включають: низький економічний розвиток, політичну нестабільність, недосконале

законодавче регулювання, нерозвиненість фондового ринку, відсутність надійних довгострокових інвестиційних інструментів, високі ризики інвестування, низьку інвестиційну прибутковість, недовіру населення до страховиків. Як наслідок, українські страхові компанії зосереджуються переважно на традиційній страховій діяльності, а не на активному інвестуванні накопичених резервів.

8. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності вітчизняних страхових компаній вимагає оптимізації структури інвестиційного портфеля шляхом збільшення частки надійних та прибуткових інструментів з державною підтримкою, впровадження сучасних методів оцінки та мінімізації інвестиційних ризиків на основі математичного моделювання та новітніх технологій, а також розробки та реалізації загальної інвестиційної стратегії, заснованої на принципах диверсифікації, управління ризиками, ліквідності та рентабельності. Важливим є також удосконалення нормативно-правової бази для сприяння капіталізації страховиків відповідно до вимог законодавства ЄС, зокрема імплементація концепції "Solvency II". Вивчення та адаптація передового зарубіжного досвіду організації інвестиційних процесів, управління ризиками та нагляду за платоспроможністю дозволить підвищити фінансову стійкість та інвестиційний потенціал вітчизняного страхового сектору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції: матеріали III Міжнар. наук.–практ. Інтернет-конф. (21-22 листопада 2023 р., м. Херсон – м. Хмельницький). Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2023. С. 224-227.
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України: за станом на 18 вересня 1991 р. Офіц. вид. Відомості Верховної Ради України. 1991. №1561-XII.
3. Пересада А.А, Смірнова О.О., Онікієнко С.В. Інвестування. Київ: КНЕУ, 2001. 251 с.
4. Селезньов В.В. Основи ринкової економіки України: Посібник. Київ: А.С.К., 2006. 688 с.
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/archive>. (Дата звернення 19.03.2024).
6. Федоренко В.Г. Інвестознавство: [підручник]. 3-тє вид., доп. Київ: МАУП, 2013. 480 с.
7. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 376 с.
8. Мойсеєнко І.П. Інвестування: Навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 490 с.
9. Поєдинок В.В. Інвестиційна діяльність як вид господарської діяльності. *Господарське право та господарський процес*. 2013. №6-2. С.131-135.
10. Щукін Б.М. Інвестування: курс лекцій. Київ: МАУП, 2004. 216 с.
11. Гавриляк Т.С. Оптимізація джерел та механізмів формування інвестиційних ресурсів страховиків. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 4. С. 67-70.
12. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2007. 328 с.

13. Нерус А.М. Інвестиційна діяльність страхових компаній. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2016. №12(2). С. 105-110.
14. Осадець С.С. Страхування. Київ: КНЕУ, 1998. 528 с.
15. Чиж Л.М. Сутність, структура та функції страхового капіталу. *Економіка. Управління. Інновації*. Серія: Економічні науки. 2012. №1.
16. Баландюк, Р.Р. Управління інвестиційною діяльністю страхових компаній. Навч. посіб. Тернопіль, 2017. 103 с.
17. Опешко Н.С. Управління достатністю капіталу страхових компаній. Автореф. дис... к.е.н. Харків, 2016. 225 с.
18. Шумелда Я. Страхування. навч. посіб. 2-е вид., розширене. Київ: Міжнар. агенція "БІЗОН", 2007. 377 с.
19. Селівьорстов О. Оцінка фінансового стану страховиків. *Український науково-практичний журнал «Страхова справа»*. 2003. № 4. С. 80-88.
20. Внукова Н.М., Успаленко В.І., Временко Л.В. Страхування: теорія та практика: Навч.-метод. посіб. Харків: Бурун Кн., 2007. 371 с.
21. Мінфін. *Все про фінанси: новини, курси валют, банки*. URL: <https://minfin.com.ua> (дата звернення 03.05.2023 р.).
22. Говорушко Т.А., Стецюк В.М. Страхування: навч. посіб. Київ-Львів: "Магнолія 2006", 2014. 328 с.
23. Федоренко С.М. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. *Інвестиції : практика та досвід*. 2013. № 9. С. 21-23.
24. Черкаський І.Б., Ремньова Л.М., Лебединська Л.Д. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті економічної безпеки. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління*. Серія 1: Економіка. 2013. № 4. С. 16-23.
25. Нагайчук Н.Г. Теоретичні підходи до визначення змісту поняття «фінанси страхових організацій». *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 11. С. 32-35.
26. Житар М. Методичні аспекти управління ризиками страхових компаній. *Схід*. 2016. № 1. С. 13-17.

27. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 07.05.2023 р.).
28. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 09.05.2023 р.).
29. Ліга страхових організацій України. URL: Режим доступу: <http://uainsur.com/> (дата звернення 09.05.2023 р.).
30. Офіційний сайт СК «Арсенал Страхування». URL : <https://arsenal-ic.ua> (дата звернення 11.05.2023 р.).
31. Борисова В.А. Страхові послуги. *Суми: Довкілля*. 2014. 216 с.
32. Баранов А.Л. Методологічні основи управління ризиками страхової компанії. *Фінанси, облік і аудит*. 2014. № 1. С. 22-34.
33. Супрун Н.В. Управління капіталом страхових компаній. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпро, 2009. Вип. 250, Т. 9. С. 2259-2268.
34. European insurers investment portfolio. Insurance Europe. 2018. URL: <https://www.insuranceeurope.eu/statistics/european-insurers-investment-portfolio> (дата звернення 17.05.2023 р.).
35. Супрун Н.В. Управління капіталом страхових компаній. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпро, 2009. Вип. 250, Т. 9. С. 2259-2268.
36. Шегда А.В., ред. Економіка підприємства: Підручник. Київ: Знання, 2006. 614 с.
37. Insurance europe. Annual Report. Insurance Europe. 2018. URL: <https://www.insuranceeurope.eu/annual-report-2016-2017> (дата звернення 17.05.2023 р.).
38. Гавриляк Т.С. Зарубіжний досвід формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності страхових компаній. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.5. С. 251-257.
39. Хавтур О.В. Оптимізація структури капіталу страхових компаній. *Економічні проблеми розвитку будівництва в Україні*. Тернопіль: Екон. думка, 2001. С. 59-63.

40. Федоренко С.М. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 9. С. 21-23.
41. World insurance in 2017: solid but mature life markets weigh on growth. Swiss Re Institute, Sigma, 2018. URL: https://www.segurostv.es/doc/informes/sigma3_2018_en.pdf (дата звернення 18.05.2023 р.).
42. Solvency II Set to Reshape Asset Allocation and Capital Markets. FitchRatings, 2018. URL: <http://www.actuarialpost.co.uk/article/solvency-ii-to-reshape-asset-allocation-capital-markets-465.html> (дата звернення 19.05.2023 р.).
43. Lytvyn A., Dadashova P. System dynamics approach to modelling business activities of Ukrainian general insurers. *Reinventing Life on a Shrinking Earth*. 2015, pp. 1-28.
44. Говорушко Т.А. Страхові послуги: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 376 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр., грн

А К Т И В	Код рядка	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	69500000	1865600000	933800000
первісна вартість	1001	385900000	2540100000	2651700000
накопичена амортизація	1002	316400000	674500000	1717900000
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	-
Основні засоби	1010	10143100000	9607500000	9195500000
первісна вартість	1011	15235800000	15182700000	15918000000
знос	1012	5092700000	5575200000	6722500000
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участів капіталі інших підприємств (Стандарт 1) / Довгострокові фінансові інвестиції (Стандарт 25)	1030	-	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	52857200000	76671200000	59170000000
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	1735500000	2088600000	7795300000
Гудвіл	1050	-	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	33283500000	21411200000	31716900000
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	8480100000	9584800000	11134100000
Інші необоротні активи	1090	-	-	-
Усього за розділом I	1095	106568900000	121228900000	119945600000
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	57700000	56400000	48100000
Виробничі запаси	1101	57700000	56400000	48100000
Незавершене виробництво	1102	-	-	-
Готова продукція / Готова продукція, що належить до запасів (Стандарт 25)	1103	-	-	-
Товари	1104	-	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-	-
Векселі одержані	1120	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	28354200000	34744900000	48607800000
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	965200000	281700000	287000000
з бюджетом	1135	9100000	7300000	14700000
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-
дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	343300000	867000000	1004400000
дебіторська заборгованість за розрахунками з внутрішніх розрахунків	1145	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість (Стандарт 1) / поточна дебіторська заборгованість (Стандарт 25)	1155	5874600000	11819100000	2041600000
Поточні фінансові інвестиції	1160	1023200000	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	43757400000	48610500000	71658700000
Готівка	1166	7100000	4700000	7100000
Рахунки в банках	1167	43732500000	48605800000	71651600000
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	8440900000	7377800000	1939600000
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	464200000	5701500000	906600000
резервах незароблених премій	1183	7976700000	1676300000	1033000000
інших страхових резервах	1184	-	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-	-
Усього за розділом II	1195	88825600000	103764700000	125601900000
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	-
Баланс	1300	195394500000	224993600000	245547500000

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал (Стандарт 1)/капітал (Стандарт 25)	1400	25560000000	25560000000	25560000000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-	-
Капітал у дооцінках	1405	9849200000	9952000000	10392600000
Додатковий капітал	1410	-	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-	-
Резервний капітал	1415	4415700000	4415700000	4415700000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8495900000	15586400000	29050200000
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	2093700000	1870600000
Усього за розділом I	1495	48320800000	57607800000	71289100000
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1530100000	1427300000	1398600000
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-	-
Страхові резерви	1530	127928500000	142269700000	146631300000
у тому числі:	1531	-	-	-
резерв довгострокових зобов'язань				
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	16217000000	48237200000	19868100000
резерв незароблених премій	1533	111711500000	94032500000	126763200000
інші страхові резерви	1534	-	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-	-
Призовий фонд	1540	-	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-	-
Усього довгострокових зобов'язань і забезпечення (Стандарт 1) / довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення (Стандарт 25)	1595	129458600000	143697000000	148029900000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	-	-	-
Векселі видані	1605	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	103700000	-	-
товари, роботи, послуги	1615	251900000	451800000	559500000
розрахунками з бюджетом	1620	1745300000	2772800000	8847400000
у тому числі з податку на прибуток	1621	1745300000	2772800000	-
розрахунками зі страхування	1625	1000000	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	21600000	7300000	1000000
поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-	-
поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-	-
поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-	-
поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	5031200000	8247900000	3530400000
Поточні забезпечення	1660	10425200000	12179200000	13189900000
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	35200000	29800000	100300000
Усього за розділом III	1695	17615100000	23688800000	26228500000
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-	-
Баланс	1900	195394500000	224993600000	245547500000

Додаток Б

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПрАТ «СК
«Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр., грн**

Стаття	Код рядка	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	178227800000	164787600000	185084400000
Премії підписані, валова сума	2011	214252900000	166701700000	232240400000
Премії, передані у перестрахування	2012	1577500000	13292700000	13782000000
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	(17584000000)	17679000000	(32730700000)
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	(2665600000)	(6300400000)	(643300000)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(18792000000)	(14384000000)	(22911000000)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	76420300000	60169900000	85352100000
Валовий:				
прибуток	2090	99928300000	103179300000	97441200000
збиток	2095	(-)	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(4065800000)	(26782900000)	23574200000
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(6098000000)	(32020200000)	28369100000
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	(3456000000)	5237300000	(4794900000)
Інші операційні доходи	2120	10998000000	28010600000	13604800000
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-	-
Адміністративні витрати	2130	(17863700000)	(15069600000)	(21337300000)
Витрати на збут	2150	(63977800000)	(72381900000)	(63437600000)
Інші операційні витрати	2180	(13583800000)	(10246900000)	(40432400000)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	11435200000	6708600000	9412900000
збиток	2195	(-)	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-	-
Інші фінансові доходи	2220	6031600000	8781800000	13719100000
Інші доходи	2240/ 2160	1357300000	895500000	288200000
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-	-
Фінансові витрати	2250	(22500000)	(3600000)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)	(-)
Інші витрати	2270/ 2165	(1869400000)	(37200000)	(140200000)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-	-
Разом доходи	2280	-	-	-
Разом витрати	2285	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток) (Стандарт 1) /фінансовий результат до оподаткування (Стандарт 25)	2290	16932200000	16345100000	23280000000
збиток	2295	(-)	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток (Стандарт 1) /податок на прибуток (Стандарт 25)	2300	(8451700000)	(7160900000)	(10039300000)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-	-
Витрати (дохід) які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-	-
Чистий фінансовий результат (прибуток) (Стандарт 1) /чистий прибуток (збиток) (Стандарт 25)	2350	8480500000	9184200000	13240700000
збиток	2355	(-)	(-)	(-)

Додаток В

Звіт про рух грошових коштів ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за 2021-2023 рр., грн

Стаття	Код рядк а	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності Надходження від:				
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	-	-	-
Повернення податків і зборів	3005	10400000	3600000	82700000
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-	-
Цільового фінансування	3010	48600000	97400000	53700000
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	2499400000	2134600000	2567100000
Надходження від повернення авансів	3020	-	-	-
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	66400000	262700000	252700000
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	7000000	5200000	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-	-
Надходження від страхових премій	3050	2,11252E+11	1,5792E+11	2,16559E+11
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-	-
Інші надходження	3095	12746500000	8959100000	15774500000
Витрачання на оплату:				
Товарів (робіт, послуг)	3100	(99097900000)	(69537900000)	(90267900000)
Праці	3105	(7855800000)	(6705900000)	(9729500000)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(2010900000)	(1748500000)	(2496000000)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(9404300000)	(8271700000)	(12281400000)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(7172000000)	(6486500000)	(9671600000)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(-)	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(2232300000)	(1785200000)	(2609800000)
Витрачання на оплату авансів	3135	(-)	(-)	(-)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(124900000)	(80800000)	(176900000)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(90494000000)	(71831600000)	(98850300000)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(5808800000)	(3915900000)	(7263800000)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	11833500000	7290000000	14223500000
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності Надходження від реалізації:				
фінансових інвестицій	3200	13719700000	3366000000	340500000
необоротних активів	3205	-	-	-
Надходження від отриманих:				
відсотків	3215	2651500000	3926100000	8980900000
дивідендів	3220	-	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-	-
Надходження від погашення позик	3230	15457200000	7967600000	22164000000
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-	-
Інші надходження	3250	59200000	-	-
Витрачання на придбання:				
фінансових інвестицій	3255	(35364200000)	(3338600000)	(5972200000)
необоротних активів	3260	(194100000)	(2322400000)	(141500000)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(17142400000)	(12647600000)	(16710400000)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(21800000)	(23600000)	(22300000)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-20834900000	-3072500000	8639000000
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від:				
Власного капіталу	3300	-	-	-
Отримання позик	3305	-	-	-
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-	-
Інші надходження	3340	-	-	-
Витрачання на:				
Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)	(-)
Погашення позик	3350	-	-	-
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(-)	(-)	(-)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-9001400000	4217500000	22862500000
Залишок коштів на початок року	3405	53136500000	43757400000	48610500000
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-377700000	635600000	185700000
Залишок коштів на кінець року	3415	43757400000	48610500000	71658700000